

KOPRIVNICA,
STUDENI 2018.

BROJ 221

GLASILO BELUPO

FARMACEUTIKA - POGLED IZNUTRA
STRATEŠKA INDUSTRIJA
NA DOMAĆEM JETERENU
OPTEREĆENA BROJNIM
PROBLEMIMA

9

Prof. dr. sc. GORDAN LAUC, VLASNIK TVRTKE GENOS

TAJNA ŽIVOTA SKRIVENA U GLIKANU

6

Kad je drama, tu je mama.

LUPOCET® Za male i one malo veće.

Snizava povišenu tjelesnu temperaturu i ublažava bol.

Lupocet sadrži paracetamol. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

Lupocet junior sirup i Lupocet teen kapsule za oralnu primjenu • Lupocet baby čepići i Lupocet čepići za rektalnu primjenu

RINIL

RJEŠENJE VAM JE POD NOSOM

Rinil brzo odčepkuje nos i olakšava disanje kod prehlade, upale sinusa i uha.

Djelovanje počinje već nakon 5-10 min i traje do 10 sati.

ZA ODRASLE I DJECU

Rinil sadrži ksilometazolin. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.
Za nazalnu primjenu.

 BELUPO

SADRŽAJ

FARMACEUTIKA – POGLED IZNUTRA

HRVOJE KOLARIĆ, MR. PHARM., MBA, PREDSDJEDNIK UPRAVE BELUPA:

OČUVANJE DOMAĆE PROIZVODNJE JE PRIORITET, POTEZ SVIH POTEZA

11

INTERVJU

- 6 PROF. DR. SC. GORDAN LAUC,
PROFESOR NA FARMACEUTSKO
– BIOKEMIJSKOM FAKULTETU
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU I
VLASNIK TVRTKE GENOS: TAJNA
ŽIVOTA SKRIVENA U GLIKANU

FARMACEUTIKA – POGLED IZNUTRA

- 9 STRATEŠKA INDUSTRIJA
NA DOMAĆEM JE TERENU
OPTEREĆENA BROJNIM
PROBLEMIMA

ZDRAVSTVENA POLITIKA

- 13 DIANA GLAVINA: VEĆI DOPRINOS
ZA ZDRAVSTVO DONOSI HZZO-U
1,35 MILIJARDA KUNA

INTERVJU

- 14 MR. SC. HRVOJE PAUKOVIĆ,
DIREKTOR HRVATSKOG UREDA ZA
OSIGURANJE: DRŽAVA BI POLICU
DODATNOG ZDRAVSTVENOG
OSIGURANJA TREBALA PRIZNATI
KAO POREZNU OLAKŠICU

ZDRAVLJE

- 16 ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA
ZAŠTITA U REPUBLICI
HRVATSKOJ

BELUPOVA ŠKOLA ZDRAVLJA

24

- 18 MIRJANA ŽAGAR-PETROVIĆ,
DR. MED.: ZAŠTO SE CIJEPITI
PROTIV GRIPE?

LIJEČNIČKI KUTAK

- 19 DR. IVO BELAN: DODIR JE NAŠ
NAJPRISNIJI I NAJSNAŽNIJI
OBLIK KOMUNIKACIJE

MEDICINA I BIZNIS

- 20 DR. IVO BELAN: MOGU LI STARI
ANTIBIOTICI POSTATI SUTRAŠNJI
LIJEKOVI KOJI SPAŠAVAJU ŽIVOT?

AKTUALNO

- 21 EDUKACIJA ZAPOSLENIKA
LJEKARNI DELTIS PHARM
- 22 ŠESTI MEĐUNARODNI KONGRES
NUTRICIONISTA
- 22 ZIMSKA ŠKOLA
KOMERCIJALIZACIJE
ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA
- 27 PETA BELUPOVA ŠKOLA ZDRAVLJA
U UMAGU

IMPRESSUM

GLASILO BELUPO

ISSN: 13312286 - Izdavač: BELUPO d.d. - Lijekovi i kozmetika - Ulica Danica 5 - 48000 Koprivnica

- www.belupo.hr - www.zdravob.udi.hr - www.belupo.com - E-mail: public.relations@belupo.hr

- Glavna i odgovorna urednica: Snježana Foschio-Bartol - Izvršna urednica: Lidija Turkalj - Urednik: dr. Ivo

Belan - Lektura: Sanja Sabljar - Grafička priprema i dizajn: Gens '94 d.o.o. - Tisak: Printera grupa, Sveta Nedelja

- Redakcija: I Savica 36, 10000 Zagreb - Telefon: 01 2481 201; Fax: 01 2371 411 - Naklada 1500 primjeraka

BELEAN

- 28 PROJEKTNI TIM I ULOGA ČLANOVA U PROGRAMU TRANSFORMACIJE

BELUPO KLUB

- 32 DAVORKA MATIĆ, DR. MED.: POSAO KOJI OBAVLJAM ZAHTJEVAN JE, ALI I VRLO DINAMIČAN

RAZGOVOR

- 33 ŽELJKA BARONIĆ O STRASTVENOM HOBIJU – UKRAŠAVANJU PREDMETA SALVETAMA

KRONIKA

- 34 GORAN ČIČIN-MAŠANŠKER: DR. DRAGICA POLANČEC FODOR, DOBITNICA MEDALJE GRADA KOPRIVNICE ZA SVEUKUPNI DOPRINOS U PROMICANJU ZDRAVSTVA

PSIHOLOGIJA

- 37 DR. IVO BELAN: STRESNE SITUACIJE NA RADNOM MJESTU

KRONIKA

- 38 VIŠE OD 25 TISUĆA FANOVA NA FACEBOOK STRANICI PORTALA ZDRAVO BUDI

PRESS

- 38 PODRAVKINI BRANITELJI U VUKOVARSKOJ KOLONI SJEĆANJA

UVODNIK

Poštovane čitateljice i čitatelji,

godina koja je na izmaku ostaje upamćena kao vrlo dinamična zbog brojnih događanja na društvenoj, političkoj i gospodarskoj sceni. Bila je to i godina u kojoj se puno govorilo o okretanju trendova prema pozitivnoj strani spektra na mnogim područjima. Prije svega gospodarskom, jer je to temelj na kojem počivaju i sva druga područja života. Da promjena paradigme u društvu počinje onog trenutka kada svi zajedno shvatimo da stabilnost i održivost gospodarskog sustava zemlje dolazi iz domaće proizvodnje, pročitajte u nastavku, u tekstu Hrvoja Kolarića, predsjednika Uprave Belupo.

U blagdansko ozračje uvijek ulazimo s velikim očekivanjima. Promijenit ću posao, vezu, navike, sebe. Najčešće nas iza prvog ugla očekuje život – sam sa svojim viđenjem naše igre. U manje od 48 sati odustajemo od 50 posto planova, a u mjesec dana se više i ne sjećamo što smo sami sebi obećali promijeniti. A promjene traže ustrajnost i disciplinu i blagost prema sebi. Dozvolite sebi da koliko god puta treba mijenjate svoje nijanse svakodnevice, dok u potpunosti ne budete zadovoljni onim što imate. Mijenjajte se, jer statičnost ne donosi rast.

Neprijatelji naše ravnoteže, novih planova i drugačijeg ponašanja su svuda oko nas. Dapače, toliko su uporni da su se neka ograničenja usadila i duboko u nas same, nadajući se da ih nikada nećemo pronaći. Zato je dobro da znate što nas najčešće demotivira u želji da mijenjamo svoj život. Ne brinite što će o tome reći drugi, već slijedite svoj put. On je sigurno najčarobnije putovanje koje ćete ikada proći. Zar ne?

I zato opčinjeni tisućama lampica koje u prosincu pozivaju na radost, zastanite za trenutak i osvijestite da je smisao u osjećaju da je sve upravo onako kako treba biti, što radost čini gotovo svetim iskustvom. Ne, ona definitivno nije povezana s bankovnim računom, statusom i materijalnim blagostanjem, već s našom neiscrpnom mogućnošću da sve loše pretvorimo u dobro, a ono dobro u još bolje.

Da je tajna života skrivena u glikanu pročitajte intervju s prof. dr. sc. Gordanom Laucom, vlasnikom tvrtke Genos i profesorom na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Personalizirana medicina predstavlja put u medicinu 22. stoljeća. "Prava terapija za pravog pacijenta u pravo vrijeme" je najjednostavnija definicija personalizirane medicine. Nije li to sjajna vijest s kojom vas ostavljamo i zakazujemo novi susret uoči blagdana.

Vaša,
Snježana Foschio-Bartol,
Glavna i odgovorna urednica

Tajna života skrivena u

Prof. dr. sc. Gordan Lauc rođen je 1970. godine u Osijeku. S nepune 22 godine diplomirao je molekularnu biologiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je 1995. i doktorirao u području biokemije. Od 2010. redoviti je profesor u trajnom zvanju na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Kao dobitnik prestižne Fulbrichtove stipendije prof. Lauc je od 1997. do 1998. bio na usavršavanju na Johns Hopkins Sveučilištu u Baltimoru. Od 1998. do 2010. godine s 20% radnog vremena radio je i kao predsjednik Katedre za medicinsku kemiju, biokemiju i kliničku kemiju Medicinskog fakulteta Osijek, gdje je 1999. godine utemeljio DNA laboratorij za identifikacije žrtava Domovinskog rata. Za gostujućeg profesora Sveučilišta Johns Hopkins izabran je 2001., 2011. za člana prestižnog Johns Hopkins Society of Scholars, 2012. izabran je za počasnog profesora Sveučilišta u Edinburgu, a 2015. godine za počasnog profesora Kings College u Londonu. Prof. Lauc provodi istraživanja u dva područja. To su glikoproteomika te forenzična genetika i molekularna dijagnostika, a u oba je područja je prepoznat i priznat u svijetu. Objavio je više od 150 znanstvenih radova u časopisima koji navode cc te još četrdesetak ostalih radova i poglavlja u knjigama. Njegovi znanstveni radovi citirani su više od 3000 puta.

Za Glasilo Belupa s prof. Laucom razgovarali smo, među ostalim, o glikanima koji su u fokusu njegovih istraživanja već dugi niz godina.

B Tvrtku Genos osnovali ste 2007. godine, koja je tada bila jedna od prvih hrvatskih akademskih start-upova u području biomedicine. Od početka su Vam glavne znanstvene djelatnosti bile analiza DNA i analiza glikana. Svi uglavnom znamo što je DNA, znamo i što su proteini. Ali što su glikani? Zašto su važni za naš organizam, što čine u našim stanicama?

Gotovo svi proteini su glikozilirani što znači da u svojoj strukturi imaju glikane. Dakle, glikozilacija je proces stvaranja glikana i kada razmišljamo o strukturi proteina, a u biologiji struktura određuje funkciju, tu

glikanu

GlycanAge – test koji određuje našu biološku dob u odnosu na kronološku dob

B Nakon više od dva desetljeća istraživanja glikana nedavno ste na tržište plasirali prvi znanstveno utemeljen komercijalni test koji određuje biološku dob čovjeka u odnosu na njegovu kronološku dob. Dakle, što nam i na koji način otkriva ovaj test koji ste nazvali GlycanAge?

GlycanAge mjeri glikane na imunoglobulinu G. A glikani na imunoglobulinu G određuju da li će neki imunoglobulin djelovati proupalno ili antiupalno. Jer, imunoglobulini, osim što su molekule koje prepoznaju bakterije i viruse i uništavaju ih, istovremeno reguliraju kroničnu upalu. Ako, recimo, imunoglobuline mladih ljudi dobiju starije, bolesne osobe, njima će biti bolje što je jedan od načina liječenja upalnih bolesti. Čovjek sa starenjem postaje sve više i više proupalan i postoji teorija da je upravo upala ono što dovodi do manifestacija koje mi nazivamo starenjem. Upala je stanje kada se u određenom dijelu organizma pojave signali da nešto nije u redu, ali se onda aktivira naš imunološki sustav, uništava tkivo koje ne valja da bi se izgradilo novo. To je princip kako se organizam obnavlja. No sa starenjem ta se oštećenja akumuliraju, sve je više malih upalnih događaja, ali pri

svakom popravljaju dolazi do malenih pogrešaka. Akumulaciju tih pogrešaka nazivamo starenjem. Koža više nije kakva je nekad bila, metabolizam više nije kakav je nekad bio, jednostavno, sa starenjem ne funkcioniramo više kao nekada kad smo bili mladi.

Imunoglobulini imaju određenu ulogu u balansiranju toga procesa. Mi smo do toga došli tako što smo u prvom radu analizirali pet tisuća ljudi i tada smo vidjeli da se glikani bitno mijenjaju s dobi. Što je čovjek stariji imunoglobulini su mu sve više i više proupalni. Zanimljivo je također bilo otkriće da naš rezultat o stvarnoj dobi osobe nije bio savršen. Dakle, uzeli bismo glikane s imunoglobulina G i pogodili nečiju dob s pogreškom od plus-minus devet godina. A najzanimljivije je bilo da je razlika između stvarne i biološke dobi bila najviše opisana s različitim, poznatim markerima nezdravog života kao što su visoki inzulin, debljina i drugi parametri koji ukazuju na nezdravi život. Dakle, ako je moja kronološka dob X, a moja biološka dob X plus deset, znači da su moji geni nesavršeni, ili, pak, izgledam starije zbog načina života. Odnosno, moji glikani mogu biti kao kod deset godina starije osobe od mene, ili kao kod osobe koja je deset godina mlađa od mene što znači da imam odličnu genetiku ili živim jako zdravo.

GLIKANI KAO BIOMARKER IMAJU ODLIČAN POTENCIJAL, JER ONI NE SAMO ŠTO MJERE GENETIČKU PREDISPOZICIJU ZA NEKU BOLEST VEĆ MJERE I TO ŠTO SE S TIME DOGODILO S PROTOKOM VREMENA

funkciju dijelom definira protein odnosno gen koji kodira taj protein, a dijelom glikani. Evo jedan primjer koji će svima biti jasan. Krvne grupe su glikani. Jesmo li A, B, AB ili krvna grupa nula određuje glikan na površini naših stanica. I kao što postoje različite krvne grupe, postoje razlike u glikanima na svim proteinima. Znači, svi su proteini u velikoj mjeri regulirani glikozilacijom, tj. Dodavanje različitih glikana utječe na njihovu funkciju. Praktično, svi lijekovi gađaju neke proteine, svi lijekovi se u nekoj fazi transportiraju uz pomoć glikoproteina. Najkraće i najjednostavnije, glikani utječu na funkciju proteina pa dakle utječu i na predispoziciju za razvoj bolesti, na učinkovitost terapije, na farmakokinetiku lijeka. Glikani su važni i u području dijagnostike i terapije.

B Znači li to da će se, ako se glikan "pokvariti", "pokvariti" i protein?

Riječ "pokvariti" ne treba koristiti u ovom kontekstu, jer svatko od nas je drugačiji u tome kako glikoziliramo proteine. Terapija koja pomaže jednoj osobi neće pomoći i

drugoj osobi upravo zato što ima drugačiju glikozilaciju proteina. S time, što za razliku od gena koji su definirani u trenutku začeća i imamo ih cijeli život, glikani se mijenjaju. Pa se naši glikani mogu promijeniti ne zato što su se promijenili geni već stoga što smo zadnjih deset godina nakupili deset kilograma viška. Zbog toga se promijeni glikozilacija proteina pa se može razviti neka bolest. Glikani se isto tako mogu promijeniti zbog pušenja, zbog određenih promjena u hormonima itd.

Čovjek nije uvijek jednak, čovjek se s vremenom mijenja, mijenjaju se njegovi glikani i mijenja se i njegov rizik za neke bolesti kao i njegov odgovor na terapiju.

B Dakle, stil života utječe na glikane?

To se možda najviše vidi ako promatramo jednojajčane blizance. Oni su u trenutku rođenja gotovo jednaki. A kako prolaze godine, oni postaju drugačiji i uglavnom oboljevaju od različitih bolesti. Dakle, i glikani jednojajčanih blizanaca postaju drugačiji s protokom vremena. Zato glikani kao bio-

marker imaju odličan potencijal, jer oni ne samo što mjere genetičku predispoziciju za neku bolest već mjere i to što se s time dogodilo s protokom vremena.

B Što je činiti osobi koja otkrije da je po biološkoj dobi deset godina starija od stvarne dobi? Kako naći uzrok i poboljšati stanje?

Naš test nije medicinski test i ljudi se ne liječe temeljem rezultata testiranja. Rezultati testiranja su indikacija da se nešto vjerojatno zbiva u organizmu. Genos, kao tvrtka koja proizvodi test GlycanAge, ni nema pravo liječiti ljude, ali zato surađujemo sa Specijalnom bolnicom "Sveta Katarina". Test se prodaje u toj zdravstvenoj ustanovi za 4900 kuna što uključuje i prvi pregled. Ondje se može obaviti testiranje i ako se pokaže da je osoba biološki bitno starija nego što jest, slijedi medicinski dio obrade. Jer, pitanje je, prije svega, zašto je test pokazao da je osoba starija od kronološke mu dobi. Postoje, naravno, standardni uzroci poput pretjerane težine, pušenja, neaktivnosti, stresa. To se može riješiti intervencijom u životni stil i tu odluku čovjek mora sam donijeti. Dijagnostika, naravno, može ići i dalje. Je li možda u pozadini rana faza nekih bolesti? Mi smo pokazali da se kod velikog broja upalnih bolesti glikani promijene i do deset godina prije nego što se bolest razvije kod, primjerice, reumatoidnog artritisa ili upalne bolesti crijeva. Pa postoji opcija da se ranije krene s terapijom i tako spriječi pojava simptoma. Zato smo test GlycanAge nazvali wake up call, poziv na buđenje.

B Kad ste imali 47 godina, test je pokazao da vam je biološka dob 70 godina. Jeste li otkrili uzroke i što ste poduzeli?

Ozbiljno mi je pomoglo to što sam smršavio deset kilograma. Ali moj je problem i to što prebrzo živim. Srednju školu sam završio za tri godine, fakultet sam završio u tri i po godine, doktorirao sam za manje od tri godine... Ja sam puno radno vrijeme profesor na Fakultetu, paralelno vodim svoju tvrtku, paralelno sam direktor svjetskog projekta glikoma, imam dvanaest projekta, svako jutro dočeka me pedeset mailova koje moram riješiti prije nego što doručujem... Evo, dok razgovaramo, u posljednjih nekoliko minuta, stiglo mi je 14 mailova.... I sve to košta! Dakle, očito je da bih svoj životni ritam morao malo primiriti.

B Amerikanci su prije 30 godina pokrenuli svjetski projekt humanog genoma, a vi ste pokrenuli globalni projekt humanog glikoma?

U Hrvatskoj, u Dubrovniku, početkom listopada, održan je sastanak stotinjak ljudi iz

TEST GLYCANAGE NIJE MEDICINSKI TEST I LJUDI SE NE LIJEČE NA TEMELJU REZULTATA TESTIRANJA: ONI SU INDIKACIJA DA SE NEŠTO VJEROJATNO ZBIVA U ORGANIZMU

cijeloga svijeta na kojemu smo i formalno, nakon ranijih dogovora, pokrenuli globalni projekt humanog glikoma. Dogovorili smo da će sljedeći sastanak biti u lipnju u Splitu, zatim 2020. u Bostonu, a 2021. u Šangaju. Dakle, radi se o projektu koji koordinira znanstvenike na tom području radi analize glikoma, njihove primjene u dijagnostici. Ciljevi su nam shvatiti strukture glikana, dakle vidjeti koji sve glikani postoje u ljudima, koliko su ljudi različiti te funkcije pojedinih glikana. To je projekt barem sto puta kompleksniji od projekta humanog genoma i sigurno će trajati godinama. Za sada se financira individualnim projektima naših istraživača, kojih je nekoliko stotina, a upravni odbor projekta, koji čini sedam članova, koordinira njihove aktivnosti. Imamo dva direktora projekta, to je kolega s Harvarda i ja.

B U kojoj ste fazi s testom za utvrđivanje rizika od dijabetesa DiabRisk, u čemu su također glikani vrlo važni?

Ovaj test je globalno patentiran i za razliku od GlycanAge koji nije dijagnostički test, DiabRisk jest dijagnostički test. Taj će test identificirati ljude koji su pod visokim rizikom da razviju dijabetes tipa 2. Ali, treba znati da dijabetes nije jedna bolest odnosno postoji vjerojatno dvadesetak različitih molekularnih mehanizama koje vode do dijabetesa. Glikani i naš DiabRisk test prepoznaju jednu od podgrupa dijabetesa. Neće svi pacijenti koji će razviti dijabetes biti prepoznati ovim testom, ali one koje naš test identificira da su pod visokim rizikom, vrlo vjerojatno će razviti dijabetes u sljedećih pet do deset godina.

Na temelju ove informacije, u Kini planiramo veliko kliničko istraživanje na deset tisuća zdravih ljudi. Kod onih za koje ćemo otkriti da su pod visokim rizikom da će oboljeti od dijabetesa, pokušat ćemo promijeniti životne navike. Pratit ćemo ih tri-četiri godine da vidimo koliko se intervencijom u životni stil može doista prevenirati razvoj bolesti.

B Zašto ste za ovaj projekt izabrali Kinu i Kineze?

Radit ćemo sličan projekt i u Hrvatskoj, ali je u Kini lakše nego kod nas regrutirati 10.000

ljudi. Isto tako, kineski zdravstveni sustav jako promovira prevenciju, jer su njima troškovi za zdravstvo problem nacionalne sigurnosti. U zapadnom sustavu u fokusu je čovjek kojega treba, ne izliječiti, već liječiti pa je i teže dobiti podršku za takav tip istraživanja čiji je temelj prevencija. U Kini to lakše ide i sljedeće godine počinje regrutiranje ljudi za istraživanje.

B Dijabetes ima sve elemente epidemije u svijetu. Hoće li vaš test jednoga dana pomoći u tome da oboljelih bude manje?

Definitivno, to jest glavna ideja i nit vodilja DiabRisk testa.

B Redovni ste sveučilišni profesor Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta u Zagrebu, počasni profesor na Kings Collegeu u Londonu, na Sveučilištu u Edinburghu... Istovremeno ste, već više od deset godina i poduzetnik. Smatrate li se znanstvenikom ili poduzetnikom, kako živite ta dva života? Ja sam definitivno znanstvenik i ovaj moj poduzetnički dio je također znanost. Genos svojih 90 posto prihoda ostvaruje istraživačkim projektima. Ja sam poduzetnik više iz nužde nego iz ljubavi prema poduzetništvu, jer, na žalost, s financiranjem istraživanja u Hrvatskoj se ne može raditi ozbiljna znanost.

B Je li točno da je Genos institucija koja je iz europskih fondova povukla najviše novca u Hrvatskoj?

U području zdravlje, u tzv. FP-7, programu koji je trajao sedam godina i koji je završio prije nekoliko godina, Genos je povukao polovinu novca od ukupnih sredstava koje je dobila Hrvatska. U današnjem programu Obzor 20-20 Genos je u području zdravlja dobio oko trećinu sredstava u odnosu na novac koji je Hrvatska ukupno povukla.

Temeljni problem u istraživanju u Hrvatskoj je to što su naše javne znanstvene institucije neučinkovite i naši znanstvenici ne pišu i ne prijavljuju dovoljno projekata, jer nemaju podršku svojih institucija. Većina fakulteta ne pomaže svojim znanstvenicima da dobiju projekte, a kada ih i dobiju oni postaju teret fakultetu. Jer, sve službe imaju više posla i moraju više raditi, a ljudi će biti jednako plaćeni. Kod nas još uvijek ne postoji svijest da fakulteti od toga mogu profitirati.

HRVATSKA FARMACEUTSKA INDUSTRIJA

Strateška industrija na domaćem je terenu opterećena brojnim problemima

IZNIMNO JE ZNAČAJNO TO DA HRVATSKA FARMACEUTSKA INDUSTRIJA ZAPOSŁJAVA 4963 ZAPOSLENIKA, A ZAJEDNO S KLASTEROM SRODNIH DJELATNOSTI EGZISTENCIJU OSIGURAVA ZA JOŠ 10.000 OBITELJI U HRVATSKOJ

Hrvatska farmaceutska industrija jedna je od najznačajnijih i najsnažnijih industrijskih grana u Hrvatskoj. O tome najbolje govore brojke: ukupni prihod od prodaje u 2017. – za članice okupljene u udrugama proizvođača lijekova te proizvođača generičkih lijekova pri Hrvatskoj udruzi poslodavaca (UPL i UPGL - HUP-a) – iznosio je sedam milijarda kuna. Od toga je čak 5,1 milijarda ostvarena izvozom. Farmaceutske kompanije u Hrvatskoj uložile su u prošloj godini 440 milijuna kuna u investicije, 431 milijun kuna u istraži-

vanje i razvoj, a u državni su proračun uplatile 142,7 milijuna kuna poreza i prireza te 373,9 milijuna kuna doprinosa. Iznimno je značajno i to da hrvatska farmaceutska industrija zapošljava 4963 zaposlenika, a zajedno s klasterom srodnih djelatnosti egzistenciju osigurava za još 10.000 obitelji u Hrvatskoj. Dobre rezultate u poslovanju, osobito na inozemnim tržištima, možemo zahvaliti kontinuiranim ulaganjima u nova proizvodna postrojenja čime osiguravamo visoku razinu tehnološke spremnosti, istraživanje i

razvoj kao i usavršavanje naših stručnjaka. Ipak, unatoč tome što je proglašena strateškom za gospodarski razvoj Hrvatske, ova je industrija upravo na domaćem tržištu opterećena nizom problema. Od toga da financira zdravstveni sustav, do nedorečenog i netransparentnog regulatornog okvira. Naime, problemi dugovanja u zdravstvu već se godinama ozbiljno ne rješavaju, a značajan dio tih dugovanja se odnosi na dug za lijekove. I svako dodatno opterećenje poslovanja realna je prijetnja održivosti proizvodnje lijekova u Hrvatskoj s brojnim posljedicama za ukupno gospodarstvo države.

Strateški značaj hrvatske farmaceutske industrije

Država je proglasila domaću farmaceutsku industriju strateškom, no do sada, na žalost, samo na deklarativnoj razini. Industrija koja zapošljava i osigurava egzistenciju tisućama ljudi, koja u državni proračun uplaćuje milijune kuna, industrija koja ima golemi izvozni potencijal i koja, napokon, brine o zdravlju ljudi mora istinski, ne samo deklarativno, biti strateška. Sto-

ga, domaća farmaceutska industrija očekuje da država donese okvir u kojemu će se ta industrija istinski pozicionirati kao strateška za gospodarski razvoj Republike Hrvatske, kao bitan dio zdravstvenog sustava te kao jedan od glavnih sektora za razvoj društva znanja koji će dugoročno osigurati bolje povezivanje tržišta rada s obrazovnim i znanstvenim institucijama u zemlji.

Politika lijekova

Među problemima koji tište domaću industriju, a koji mora riješiti država, politika je lijekova. Nakon bolničkog sustava, prema visini rashoda zdravstvenog sustava slijede lijekovi na koje se godišnje potroši više od 5 milijardi kuna što je gotovo 20% rashoda za javno zdravstvo. U uređenim državama postoji sustav mjera koji se bavi cijenom i naknadom osiguranja (tzv. povratom) za

TROŠKOVI BOLNIČKIH LIJEKOVA SU S OKO 700 MILIJUNA KUNA PRIJE 10 GODINA NARASLI NA VIŠE OD 2,2 MILIJARDE KUNA GODIŠNJE (PO GODIŠNJOJ STOPI RASTA OD 10 DO 15%), DOK SU TROŠKOVI ZA LIJEKOVE U LIJEKARNAMA, ODNOSNO ZA LIJEKOVE NA RECEPT BILI I OSTALI NA OKO 3 MILIJARDE KUNA

lijekove – P&R sustav. Hrvatska je imala takvu politiku lijekova od 2001. do 2008., kada je za lijekove na recept uvedena osnovna i dopunska lista te je time uspostavljena učinkovita kontrola troškova. Ujedno su se bržim uvrštavanjem novih lijekova na liste lijekova osigurala veća prava osiguranika.

Domaća farmaceutska industrija neprestano, argumentima, upozorava na to da se aktualna politika lijekova mora mijenjati, jer je koncentrirana isključivo na lijekove na recept i generičke paralele, a koje najvećim dijelom proizvode domaći proizvođači. Kada se traže uštede, državna zdravstvena administracija već godinama ima u vidu samo te lijekove što je izraženo, prije svega, stalnim udarom na cijene tih lijekova. Posljedica te politike lijekova jest činjenica da je domaća industrija – koja ima manje od 27 posto tržišnog udjela u lijekovima u Hrvatskoj – u ukupnim uštedama sustava, u posljednjih nekoliko godina, sudjelovala s nerazmjerno većim udjelom od svog tržišnog udjela.

Jer, sve dok ostaje pritisak za snižavanjem cijena samo na proizvođače generičkih lijekova, postignute uštede upravo na tim lijekovima "guta" potpuno nekontrolirani i neopravdani rast troškova za skupe bolničke lijekove, za koje ne postoji mehanizam kontrole opravdanosti rasta te procjene njihova učinka. K tome, uvrštenje novih skupih lijekova na listu lijekova, uz problematičnu farmakoekonomiku i smjernice propisivanja, dovelo je do neracionalne terapije skupim lijekovima, što je danas najveći stručni i financijski problem u potrošnji lijekova u bolnicama.

Troškovi bolničkih lijekova su s oko 700 milijuna kuna prije 10 godina narasli na više od 2,2 milijarde kuna godišnje (po godišnjoj stopi rasta od 10 do 15%), dok su troškovi za lijekove u ljekarnama odnosno za lijekove na recept bili i ostali na oko 3 milijarde kuna.

Javna nabava

Nažalost, posljednjih pet-šest godina najčešće spominjana mjera u svezi s lijekovima je objedinjena javna nabava što pokazuje potpuno nerazumijevanje sustava lijekova. Zbog čega je objedinjena javna nabava za lijekove u bolnicama neefikasna i neracionalna, medicinski sporna, pogrešna pa čak i rizična mjera? Zato što se ne postiže ekonomično trošenje novca ni standardizacija usluga, a ni bilo kakve uštede.

Primjerice, tzv. centralno javno nadmetanje bolničkih lijekova 2012. – po kriteriju generičke paralele – obuhvatilo je samo 12% potrošnje lijekova u bolnicama (180 milijuna od 1,5 milijardi ukupne potrošnje), a skupi su lijekovi (88% troška ili više od 1,3 milijarde kuna) ostali izvan toga. Usprkos drastičnom sniženju cijena lijekova s paralelom, ukupne uštede su bile minorne, a dogodili su se problemi s opskrbom koji su na koncu uzrokovali značajan porast troškova. Dakle, javnom nabavom po kriteriju generičke paralele može se obuhvatiti maksimalno 15 – 20% potreba pa se ruši cijena samo manjeg dijela tržišta lijekova dok 80% najskupljih lijekova ne mijenja cijenu, a tzv. "terapijski uljezi" ponište svu uštedu ili čak povećavaju troškove. Javna nabava prema kriteriju samo najjeftinije paralele šteti bolesnicima i potrebama struke, ali i domaćim proizvođačima lijekova.

Novi Zakon o javnoj nabavi pokušao je otvoriti prostor za kreiranje kvalitetnijeg okvira za javnu nabavu lijekova, ne vodeći se cijenom kao jedinim kriterijem, ali njegova provedba nije zaživjela, jer lijek nije roba podložna jednokratnoj nabavi.

Zakon o lijekovima

Tržište lijekova neće urediti ni predložene izmjene i dopune Zakona o lijekovima. Po novome bi već postojeći izračun cijena lije-

kova radio HALMED umjesto HZZO-a, koji to uspješno radi još od 2001. Vjerujem da će naručiocu izračuna cijena pokriti i trošak tog izračuna, jer ako će se očekivati od proizvođača da snose taj trošak, onda uvodimo još jedan novi parafiskalni namet. Budući da je riječ o isključivo tehničkim promjenama, bez zadiranja u nekontrolirani rast propisivanja skupih bolničkih lijekova, nikakvi bitne uštede se neće dogoditi.

Izbjegavanje provođenja mjera koje bi racionalizirale terapiju skupim lijekovima na bolesnike kojima su uistinu neophodni trenutno predstavlja ne samo najznačajniji financijski problem zdravstvenog sustava već i stručno-medicinski problem. Istovremeno negativno utječe na hrvatsko gospodarstvo i na BDP, jer znači potenciranje uvoza skupih lijekova strane industrije u odnosu na jeftine domaće lijekove, ali i sve veći izvoz dobiti iz Hrvatske.

Nadalje, u prijedlogu teksta Zakona o lijekovima navodi se da se "osnovna, odnosno dopunska lista lijekova" zamjenjuju riječima "lista lijekova Zavoda". Drugim riječima, ukida se postojeća metodologija određivanja osnovne i dopunske liste lijekova. Iz modela jedinstvene liste smo izašli 2006. godine, jer je iz godine u godinu generirao stalni rast troškova za lijekove u ljekarnama za oko 700 – 800 milijuna kuna godišnje.

Ususret serijalizaciji lijekova

Unatoč problemima s kojima je suočena u poslovanju, nakon višegodišnjih sveobuhvatnih i zahtjevnih priprema, hrvatska je farmaceutska industrija spremna za početak praktičnog dijela iznimno važnog projekta. Riječ je o novom sustavu serijalizacije lijekova koji u Hrvatskoj kao i u svim zemljama EU starta 9. veljače 2019. godine.

Europski parlament i Vijeće Europske unije 2011. usvojili su Direktivu o krivotvorenim lijekovima čiji je cilj sprečavanje ulaska krivotvorenih lijekova u legalni opskrbni lanac. Direktiva definira uvođenje sigurnosnih obilježja u vidu zaštite od otvaranja vanjskog pakiranja lijeka te uvođenje jedinstvenog identifikatora za svaku kutijicu lijeka koji se izdaje na recept.

Uz serijski broj lijeka i rok njegove valjanosti, po novome na svakoj kutijici lijeka bit će i serijalizacijski broj – niz slovo-brojčanih kombinacija kao jedinstveni identifikator. Svaka kutijica lijeka imat će svoje ime i prezime, svoj OIB. Projekt je EK povjerio farmaceutskoj industriji koja je zadužena da generira kodove te ih aplicira na svaku kutiju lijeka, zadužena je za implementaciju sustava provjere i potvrde autentičnosti lijekova kao i za osnivanje neprofitne pravne osobe koja će upravljati tim sustavom. A to je u nas Hrvatska organizacija za provjeru autentičnosti lijekova (HOPAL).

U središtu je projekta zaštita i povećanje sigurnosti pacijenata od krivotvorenih lijekova.

Očuvanje domaće proizvodnje je prioritet, potez svih poteza

FARMACEUTIKA JE INDUSTRIJA S NAJVEĆIM ULAGANJIMA U ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ U ODNOSU NA NETO PRIHODE (15,90 POSTO). UPRAVO ZBOG TAKVIH PODATAKA, VAŽNOSTI ZA GOSPODARSTVO I IZNIMNO VELIKOG POTENCIJALA JOŠ 2012. PROGLAŠENA JE JEDNOM OD STRATEŠKIH INDUSTRIJA U EUROPSKOJ UNIJI

Farmaceutska industrija je peti najveći industrijski sektor u Europskoj uniji, koji predstavlja 3,5 posto ukupne proizvedene vrijednosti EU-a. Zapošljava 800.000 ljudi, što predstavlja 1,8 posto svih zaposlenih u EU-u. Ukupna godišnja vrijednost prodanih proizvoda europske farmaceutske industrije iznosi 220 milijardi eura, a čak 75 posto prodanih generičkih lijekova na tržištu EU-a, proizvedeno je na tom istom tržištu. Isto tako, farmaceutika je industrija s najvećim ulaganjima u istraživanje i razvoj u odnosu na neto prihode (15,90 posto). Upravo zbog takvih podataka, značaja za gospodarstvo i iznimno velikog potencijala, farmaceutska je industrija još 2012. proglašena jednom od strateških industrija u Europskoj uniji. Multiplikativni učinci farmaceutske industrije u Hrvatskoj, u studiji provedenoj 2015. godine, pokazuju da je njena izravna godišnja dodana vrijednost (doprinos domaćem

PRITISCI NA ZDRAVSTVENI PRORAČUN BIT ĆE SVE VEĆI, A ZDRAVSTVENA ADMINISTRACIJA JOŠ UVIJEK NIJE PRONAŠLA ODGOVARAJUĆI ODGOVOR NA PITANJE KAKO POMIRITI PRIHODOVNU I RASHODOVNU **STRANU**

BDP-u) 1,9 milijardi HRK, potražnja proizvođača generira dodatnih 1,7 milijardi HRK, a ukupan promet od 4,7 milijardi HRK generira dodatnih 2,8 milijardi HRK. Isti multiplikator može biti i negativan, jer učinak smanjenja cijena lijekova domaćih proizvođača za 10% utječe na negativne ukupne ekonomske, fiskalne i inducirane efekte. To su, među ostalim, smanjenje agregatnog prihoda za 760 milijuna HRK, smanjenje izvoza za 303 milijuna HRK, smanjenje investicija za 71 milijun HRK te smanjenje BDP-a za 360 milijuna HRK.

Ukupno tržište lijekova u Hrvatskoj vrijedno je 6,6 milijardi kuna. Financijski udio domaće, strateške, farmaceutske industrije u njemu je ispod 27 posto. Usprkos tome, domaći proizvođači lijekova godinama snose učešće u ukupnim uštedama na cijenama lijekova većim od svog tržišnog udjela. Rezultat takve politike cijena lijekova uzrokovao je da u samo jednoj godini domaći proizvođači lijekova na razlici u cijenama „izgube“ prihod od oko 300 milijuna kuna. Pad prihoda domaćih farmaceutskih kompanija, uzrokovan snižavanjem cijena lijekova u Hrvatskoj, ipak nije doveo do pada ukupnih troškova za lijekove. Dapače, iz javno dostupnih podataka vidljiv je rast prihoda ostalih farmaceutskih kompanija prisutnih na hrvatskom tržištu u gotovo istovjetnim iznosima, a iz podataka HZZO-a evidentan je rast ukupnog troška za lijekove.

Dulji životni vijek te povećani udio starije populacije u većini europskih zemalja generirat će, u godinama koje dolaze, sve veće izdatke za zdravstvo. Situacija u Hrvatskoj dodatno je otežana dugogodišnjom recesijom, smanjenjem raspoloživog dohotka, a u posljednje vrijeme i negativnim demografskim kretanjima. Pritisca na zdravstveni proračun bit će sve veći, a zdravstvena administracija još uvijek nije pronašla odgovarajući odgovor na pitanje kako pomiriti prihodovnu i rashodovnu stranu. Odgovor na to gotovo je jednoznačan – održiv zdravstveni sustav moguće je postići samo sustavnim strukturnim reformama, koje nužno moraju biti praćene i promjenama brojnih društvenih paradigmi. Jedna od njih je svakako povećanje efikasnosti poslovanja. Naime, konkurentnost hrvatskog gospodarstva je i dalje niska, a pomaci koje činimo kako bismo olakšali poslovanje su sporiji od drugih država kad se uspoređujemo na globalnom tržištu. Ukupnu sliku stanja ne mogu promijeniti ni uspješne tvrtke, kakvih je sve više u Hrvatskoj, jer veliki sustavi i dalje ne pronalaze rješenja kako biti učinkovitiji. Tome pogoduje i stanje naše administracije, sud-

UKUPNO TRŽIŠTE LIJEKOVA U HRVATSKOJ VRIJEDNO JE 6,6 MILIJARDI KUNA, A FINANCIJSKI UDIO DOMAĆE, STRATEŠKE, FARMACEUTSKE INDUSTRIJE U NJEMU JE ISPOD 27 POSTO

stva, odlaganje neminovnih reformi.

Promjena paradigme u društvu počinje onog trenutka kada svi zajedno shvatimo da stabilnost i održivost gospodarskog sustava zemlje dolazi iz domaće proizvodnje, koja svoj opstanak ne smije temeljiti prvenstveno na domaćoj potrošnji. Dakle, očuvanje domaće proizvodnje držimo prioritetom, potezom svih poteza. Da bismo to mogli poduzetnicima moramo jamčiti pravnu sigurnost, stabilne i predvidive zakone i poreze, ali i prilagoditi curriculum obrazovanja tržištu rada. Valja, drugim riječima, ustrajati na industrijskoj politici kojom se potiče rast domaće proizvodnje, specifičnih, tehnološki zahtjevnih strateških industrija, na primjer farmaceutske.

Godina koja je na izmaku ostaje upamćena kao vrlo dinamična zbog brojnih događanja na društvenoj, političkoj i gospodarskoj sceni. Bila je to i godina u kojoj se puno govorilo o okretanju trendova prema pozitivnoj strani spektra na mnogim područjima. Prije svega gospodarskom, jer je to temelj na kojem počivaju i sva druga područja života. Gospodarske su aktivnosti u ovoj godini pogodovale blagom rastu BDP-a, uglavnom zahvaljujući rastu osobne potrošnje i investicijama. Glavni pokretač pozitivnih kretanja i u idućoj godini bit će osobna potrošnja, rast zaposlenosti te investicije koje još uvijek nisu uhvatile puni zamah. S druge strane očekuju nas sve veći demografski izazovi.

Za nas u Belupu ova će godina ostati upisana kao vrlo uspješna. Prva puna godina rada naših dviju novih tvornica lijekova u Koprivnici vrijednih 534 milijuna kuna, donijela nam je povećanje proizvodnih kapa-

citeta za 150 posto. U novim ćemo tvornicama, najvećoj proizvodnoj investiciji u Hrvatskoj u 2017. godini, do kraja godine proizvesti deset milijuna komercijalnih pakiranja, uz proizvodnju svih onih serija za validaciju proizvoda koji će u proizvodnju za komercijalnu prodaju ući u 2019. godini. Najsuvremenija proizvodna oprema, najnovija tehnološka rješenja i naša znanja te dugogodišnje akumulirano iskustvo u farmaceutskoj industriji dobar su temelj za uspješno poslovanje i u vremenima koja dolaze. Potvrda je to da u farmaceutskoj industriji, kao visoko zahtjevnoj tehnološkoj grani industrije, investiranje nikada ne prestaje. Na tom je tragu i Belupo koji je u posljednjih 18 godina u gradnju i opremanje novih proizvodnih pogona, uložio više od milijardu kuna.

Očekujemo daljnji rast izvoza, iako i danas već više od polovine Belupovih proizvoda plasiramo na dvadesetak inozemnih tržišta. Uz to činit ćemo sve da očuvamo konkurentnost u sve oštrijim tržišnim utakmicama. Kao i do sada u ostvarenju zacrtanih poslovnih ciljeva, oslanjat ćemo se u najvećoj mjeri na vlastite snage. Od mjera države na makroekonomskom planu očekujemo daljnje stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja, jačanje poslovnog i investicijskog rejtinga zemlje u cjelini, što bi trebalo rezultirati i povoljnijim izvorima financiranja za sve hrvatske poduzetnike.

Kao i do sada, i u sljedećim ćemo godinama kontinuirano zapošljavati, čime ćemo izravno doprinijeti razvoju sredine u kojoj živimo i radimo kao i cijele zemlje. I zato s optimizmom gledamo na godinu koja dolazi.

ZDRAVSTVENI PRORAČUN ZA 2019. GODINU

Veći doprinos za zdravstvo donosi HZZO-u 1,35 milijarda kuna

OČEKIVALO SE DA ĆE NAKON DUGOGODIŠNJEG ZAKIDANJA ILI TEK POLOVIČNIH UPLATA, STIĆI GODINA U KOJOJ ĆE DRŽAVA PREMA ZDRAVSTVU UPLATITI SVE SVOJE ZAKONOM PREUZETE FINACIJSKE OBVEZE. NO PLAN JE DA U 2019. TO BUDE 2,6 UMJESTO 4,1 MILIJARDA KUNA

Za **Belupo** piše:
Diana Glavina

U raspodjeli novca iz državnog proračuna za sljedeću godinu, sektor zdravstva je u javnosti često izdvajan kao jedan od dobitnika. Međutim, je li to baš tako? Kad se u masi brojki izdvoje samo one koje su bitne za zdravstvo, dakle samo novac koji je namijenjen zdravstvenoj zaštiti, činjenica je da će Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje raspolagati s više novca nego ove godine. Ali, prije svega, zbog izmjena Zakona o doprinosima kojim se ukida doprinos za zapošljavanje od 1,7 posto i doprinos za zaštitu zdravlja na radu koji iznosi od 0,5 posto, a povećava se doprinos za zdravstveno osiguranje s 15 na 16,5 posto. Upravo rast zdravstvenog doprinosa izvor je dodatnih 1,35 milijardi kuna više za HZZO u sljedećoj godini.

No kakva je situacija s proračunskim sredstvima koje bi svake godine trebale ući zdravstveni proračun? Ove je godine taj transfer iznosio 2,9 milijardi, a rebalansom je zdravstvu dodijeljeno još 400 milijuna kuna. Dakle, samo u 2018. ostaje dug države prema zdravstvenom sustavu od oko 800

milijuna kuna. A kad bi se zbrojili svi dugovi nakupljeni kroz godine razgovaralo bi se o milijardama.

Međutim, ni u sljedećoj godinu iz državnog proračuna u zdravstveni proračun neće ući cjelokupan iznos za pokrivanje zdravstvene zaštite socijalnih skupina stanovništva kao i onih koje je država po raznim drugim kriterijima oslobodila bilo kakvog plaćanja zdravstvenog osiguranja i zdravstvenih usluga. Naime, za ovu namjenu ministar financija Zdravko Marić planira u 2019. zdravstvu prenijeti samo 2,6 milijardi kuna. Umjesto 4,1 milijardu kuna! Očekivalo se da će nakon dugogodišnjeg zakidanja ili zapravo tek polovičnih uplata, stići godina u kojoj će država prema zdravstvu platiti sve svoje zakonom preuzete financijske obveze. No, kako sada stvari stoje, to se neće dogoditi ni u sljedećoj godini. Ministar Marić objasnio je to ukupnim povećanjem novca koji će ući u zdravstvenu blagajnu radi višeg zdravstvenog doprinosa.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje raspolagat će u 2019. s ukupno blizu 25 milijardi kuna. Hoće li to biti dovoljno i za smanjivanje dugova zdravstva koji se vuče iz godine u godinu i iznosi tek nešto manje od osam milijardi kuna? Teško da će se u ovom dijelu dogoditi bitne promjene, s obzirom na to da će i cijena medicine porasti za barem pet posto kao i zbog činjenice da je bolnički sustav, zbog nedostatnih proračuna, kroz cijelu ovu godinu, iz mjeseca u mjesec generirao novi dug.

Inače, proračun Ministarstva zdravstva u sljedećoj godini porast će 2,2 posto, sa 11,6 na 11,8 milijardi kuna. U raspodjeli toga novca najveće povećanje, i to od 69 posto, pripalo je Hrvatskom zavodu za hitnu medicinu, čiji će proračun u 2019. biti 24,2 milijuna kuna.

Uz meso, ribu, voće, povrće, jaja i neke druge proizvode i bezreceptni lijekovi pozicionirali su se na važnom mjestu u izmjenama zakona o PDV-u. Od početka sljedeće godine lijekovi koji se izdaju na recept, lijekovi koji se kupuju bez recepta kao i proizvodi koji spadaju u segment dodataka prehrani ulaze u isti režim PDV-a od pet posto. Trenutno je stopa PDV-a na lijekove na recept 5 posto, a za bezreceptne lijekove 25 posto i Hrvatska je među rijetkim zemljama u Europi s različitim oporezivanjem lijekova koje plaća država i onih koje plaćaju pacijenti. Važno je reći da posljednjih godina izjednačavanje režima oporezivanja lijekova predlagalo i Udruženje proizvođača bezreceptnih lijekova.

Dakle, odlična je vijest da će s početkom 2019., sa stopom PDV-a od 5 posto, bezreceptni lijekovi za građane biti znatno jeftiniji, dakle i dostupniji. Predsjednica Hrvatske ljekarničke komore Ana Soldo poručila je javnosti da će, primjerice, lijekovi za gripu i prehladu poput kapi za nos, analgetika te još 500-tinjak drugih lijekova koji se izdaju bez recepta, u prosjeku biti jeftiniji oko 18 posto. Smanjenje cijena bezreceptnih lijekova stiže upravo u vrijeme zimskih bolesti kao što je gripa i prehlada, kada se povećava potreba za bezreceptnim lijekovima i nerijetko su pacijenti, do sada, ove lijekove kao i lijekove za snižavanje temperature i protiv boli odlazili u susjedne zemlje, upravo zbog razlike u cijeni. Niže cijene povećat će i dostupnost samoliječenja pa predsjednica Hrvatske ljekarničke komore upozorava na važnost savjetovanja s liječnicima i ljekarnicima, ali, napominje, da će nove mjere imati pozitivan utjecaj na razvoj farmaceutske industrije i ljekarništva u ruralnim područjima.

Mr. sc. HRVOJE PAUKOVIĆ, DIREKTOR HRVATSKOG UREDA ZA OSIGURANJE

Hrvoje Pauković diplomirao je na Pravnom fakultetu u Rijeci, gdje je stekao i zvanje magistra pravnih znanosti na poslijediplomskom studiju „Pravo međunarodne trgovine, prometa i osiguranja“. Karijeru je započeo kao odvjetnički vježbenik nakon čega je prešao u Croatia osiguranje d.d., gdje je radio od 2001. do 2007. godine. S mjesta direktora Sektora za pravne, kadrovske i opće poslove Croatia osiguranja izabran je za direktora Hrvatskog ureda za osiguranje. Hrvoje Pauković završio je i usavršavanje na području osiguranja na School of Insurance, St. John's University u New Yorku. Predavač je građanskog prava na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu i suradnik na Pravnom fakulteta u Rijeci. Za

Država bi policu dopunskog osiguranja trebala p

TREBA NAM DODATNI ZAMAH U SEGMENTU DOBROVOLJNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA ŠTO BI ZNAČAJNO RASTERETILO OSNOVNI ZDRAVSTVENI SUSTAV TE BI IMALO JAKO DOBAR UČINAK NA JAVNE, ALI I NA PRIVATNE USTANOVE

Glasilu Belupa s gospodinom Paukovićem razgovarali smo o aktualnim pitanjima iz područja zdravstvenog osiguranja.

B Uz policu dopunskog zdravstvenog osiguranja HZZO-a, građani mogu za dopunsko osiguranje izabrati i privatnu osiguravajuću kuću. Što privatna osiguranja nude više u odnosu na državno osiguranje?

Društva za osiguranje nude proizvode dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja i ona su, u svakom slučaju, vrlo važan čimbenik cijelog sustava zdravstvenog osiguranja. Nudimo police koje odgovaraju potrebama i zahtjevima klijenata, posebno u segmentu dodatnog zdravstvenog osiguranja koje državno zdravstveno osiguranje, HZZO, ne nudi. Dakle, radi se o uslugama koje su nominalno iznad standarda koje pruža HZZO i obvezno zdravstveno osiguranje, iako često služe kao supstitut za one usluge koje su načelno obećane od HZZO-a, ali, na žalost, često nisu dostupne. Uglavnom, putem police dodatnog zdravstvenog osiguranja mogu se osigurati sistematski pregledi kao i pregledi specijalista raznih struka, ovisno o potrebama klijenta.

Police dopunskog zdravstvenog osiguranja su u principu istovjetne HZZO-u, budući da su one kao takve opisane, ali

datnog zdravstvenog priznati kao poreznu olakšicu

DODATNO PRIVATNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE JE POTPUNO KOMPLEMENTARNO S OSNOVNIM ZDRAVSTVENIM OSIGURANJEM HZZO-A I NEMA RAZLOGA DA POLICA DODATNOG OSIGURANJA NE BUDE POREZNO RASTEREĆENA

mi nudimo konkurentnu cijenu. Isto tako, nudimo i cijenu primjerenu riziku osobe koja kupuje tu policu dok HZZO ima jedinstvenu cijenu police dopunskog osiguranja za sve dobne skupine i za sve rizike.

B No prije nekoliko mjeseci otkriven je slučaj kada je jedna osiguravajuća kuća, a radi se o Uniqa osiguranju, otkazala svom klijentu policu dopunskog osiguranja, jer je bio "prebolestan". Je li to izuzetak ili praksa i kako to uopće komentirate?

Konkretno u tom se slučaju nije radilo o otk-

zivanju ugovora o dopunskom zdravstvenom osiguranju, već se radilo o uskraćivanju ponude za obnovu ugovora odnosno za novu policu. Bili su to izolirani slučajevi kod jednog osiguratelja. Svi hrvatski osiguratelji pružaju svoje proizvode svim hrvatskim građanima koji imaju osnovno zdravstveno osiguranje. Dakle, uskraćivanje obnove police nikako nije praksa već se, sasvim sigurno, radilo o izoliranom slučaju.

B Istaknuli ste mogućnosti police dodatnog zdravstvenog osiguranja za standard iznad onoga što nam pruža državno osiguranje. Ipak, je li privatno dodatno zdravstveno osiguranje dovoljno razvijeno u Hrvatskoj i jesu li građani o tome dovoljno informirani?

Dodatno privatno zdravstveno osiguranje u Hrvatskoj nije dovoljno prepoznato i to poglavito od državnih čimbenika, konkretno od Ministarstva zdravstva. Mi svakako nastojimo da se svijest, spoznaja i informacije o potrebi dodatnog zdravstvenog osiguranja proširi među građanima i trudimo se da građani što lakše i jednostavnije dođu do police dodatnog osiguranja. Naime, već niz godina pokušavamo uvjeriti državu koliko bi bilo važno da policu dodatnog zdravstvenog osiguranja prizna kao poreznu olakšicu, da kuna uložena u policu dodatnog osiguranja ne bude opterećena porezima.

Tražimo također da se to omogući i poslodavcima kako bi i oni mogli bolje skrbiti za svoje zaposlenike. Jer, uvjeren sam da bi se s ovakvim poreznim rasterećenjem postigao dodatni zamah u segmentu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. A to bi, u krajnjoj liniji, značajno rasteretilo osnovni zdravstveni sustav. Imalo bi, također jako dobar učinak za privatne poliklinike i za privatne bolnice, kojih je sve više,

budući da se usluge dodatnog osiguranja prelijevaju na ustanove u javnom zdravstvu, ali i u sustav privatnih ustanova.

Dakle, dodatno privatno zdravstveno osiguranje je potpuno komplementarno s osnovnim zdravstvenim osiguranjem HZZO-a. I po meni doista nema razloga da polica dodatnog osiguranja ne bude porezno rasterećena. Međutim, mi još uvijek i to već oko pet posljednjih godina, bilježimo pad police odnosno premije dodatnog zdravstvenog osiguranja. Tako se, primjerice, prošle godine premija kretala oko 160 milijuna kuna. Istina, s druge strane rastu premije dopunskog zdravstvenog osiguranja, ali mi s time nismo zadovoljni. Željeli bismo da i država prepozna sve povoljne strane i učinke posjedovanja police dodatnog osiguranja.

B Znači li to da pada i broj ljudi koji imaju policu dodatnog osiguranja?

Da, pada premija i broj ljudi koji imaju tu policu.

Država će morati poduzeti neke reformske zahvate koji možda i nisu popularni. Ali će i građani morati shvatiti da im je bolje imati možda manji zajamčeni paket usluga, ali da ih mogu ostvariti onda kada im je usluga potrebna, u kratkom vremenu. Naravno da u svemu tome treba zadržati socijalnu komponentu. Mi se, kao privatni osiguravatelji, smatramo važnim kogačičem cijelog zdravstvenog sustava, ali za sada nismo iskorišteni na adekvatan način.

B No jesu li se osiguravajuće kuće dovoljno približile ljudima s informacijama što je to, što znači dodatno zdravstveno osiguranje? Možda u posljednje vrijeme nema o tome velikih kampanja, jer su se osiguravajuće tvrtke više orijentirale na dopunsko osiguranje koje je zbog cijene puno dostupnije građanima. Ali, bilo je i brojnih kampanja za dodatno

zdravstveno osiguranje pa mislim da hrvatski građani dobro znaju da se radi o odličnom proizvodu koji i nije tako skup. I, vjerujete, za nas te police i nisu toliko profitabilne. Primjerice, godišnja premiju od 1500 kuna pokriva odličan sistematski pregled te još nekoliko specijalističkih i kontrolnih pregleda.

Činjenica je, međutim, da se hrvatski građani često pitaju zašto da kupe nešto što bi trebalo biti nadstandard, a zapravo nije nadstandard, već usluge koje bi trebali imati u sklopu osnovnog zdravstvenog osiguranja, ali su nedostupne. No što vrijede visoka prava u osnovnom zdravstvenom osiguranju, ako za neku uslugu čekate tri, pet mjeseci ili godinu dana? Putem police dodatnog osiguranja dobit ćete u roku 15 dana sistematski pregled, a nakon toga u roku nekoliko sati ili nekoliko dana i potreban specijalistički pregled u renomiranim privatnim ili državnim ustanovama diljem Hrvatske. Dakle, ta naša cijela priča je jako dobro razrađena i ne veseli nas što nas država u ovom segmentu nije prepoznala. Nadamo se da će biti promjena u novom zakonu o obveznom osiguranju.

Isto tako, mi radimo i na financijskom obrazovanju stanovništva i kao Hrvatski ured bili smo u tome pioniri. Pokušavamo građanima objasniti da, ako ne brinu sami o sebi, zapravo nitko o njima neće brinuti i kad se radi o zdravstvenom, ali i o mirovinskom osiguranju.

B Očekujete li da će država ipak prepoznati značenje dobrovoljnog privatnog dodatnog osiguranja?

Vjerujem da hoće, optimistični smo. Mi konstantno pružamo ruku prema Ministarstvu zdravstva i prema HZZO-u, želimo intenzivirati suradnju, a bilo bi jako važno da država određenom porukom potakne segment dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Međutim, postoji još jedna poteškoća na ovom području. Naime, HZZO, žalost, posluje u segmentu dopunskog zdravstvenog osiguranja mimo europske pravne stečevine. Dakle oni jedini na tržištu rade po povlaštenim uvjetima, koriste infrastrukturu osnovnog zdravstvenog osiguranja, ne upravljaju rizicima i nisu pod nadzorom HANFA-e. A sve to osiguravajuća društva moraju obavljati što uostalom iziskuje i određeni trošak. Radi se o problemu za tržišno natjecanje pa ćemo mi vjerojatno morati poduzeti dodatne korake da se to stanje riješi. Dakle, ako HZZO želi obavljati poslove dopunskog zdravstvenog osiguranja mora izaći na tržište, osnovati društvo za osiguranje i raditi pod istim uvjetima kao i svi ostali osiguravatelji. To bi onda bila ravnopravna tržišna utakmica s HZZO-om.

ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Futur Z 2015.

POTREBNO JE OLAKŠATI UVJETE RADA ZDRAVSTVENIM DJELATNICIMA, ALI I KORIŠTENJE USLUGA PACIJENTIMA I TO DIGITALIZACIJOM KOJOM BI SUSTAV KONAČNO BIO BLIZAK STOLJEĆU U KOJEM ŽIVIMO

Stanje u zdravstvenom sustavu u Republici Hrvatskoj je stabilno, no može biti puno bolje povećaju li se izdvajanja za zdravstvo, a samim tim stimuliraju svi dionici zdravstvenog sustava da ne odu u inozemstvo. Potrebno je olakšati uvjete rada zdravstvenim djelatnicima, ali i korištenje usluga pacijentima i to digitalizacijom kojom bi sustav konačno bio blizak stoljeću u kojemu živimo. Zaključci su to kongresa Futur Z koji se održao u hotelu Royal, u Opatiji od 16. do 18. studenog 2018.

Futur Z okuplja sve neposredne dionike zdravstvenog sustava – liječnike, medicinske stručnjake, zdravstvene djelatnike, medicinske sestre i predstavnike javnog zdravstvenog sustava. Na ovom kongresu cilj je omogućiti interakciju i direktni kontakt s predstavnicima zdravstvene administracije, državnih institucija, sektora zdravstve-

AVLJE I VSTVENA A 2015-2030 UTUR

- 2030.

nog osiguranja, farmaceutskom industrijom kao i predstavnicima strukovnih komora, stručnih udruga vezanih uz zdravstvenu djelatnost, IT sektorom, udrugama pacijenata, ali i medijima. Svi sudionici mogli su uputiti pitanje predavačima i sudionicima okruglih stolova putem posebne aplikacije. Na samom otvorenju bio je i ministar zdravstva prof. dr. sc. Milan Kujundžić. Osvrnuo se na projekcije državnog proračuna, kao i činjenicu da Ministarstvo dobiva milijardu kuna više. Poručio je da povećan iznos za zdravstvo znači mnogo, ali i dalje nije dovoljan za praćenje trendova koje suvremena medicina nameće. Neizbježno pitanje je bio i novi zakon o zdravstvenoj zaštiti, kao i specijalizacije za mlade liječnike kojima se kako poručuje ministar zdravstva prof. dr. sc. Milan Kujundžić želi premostiti nedostatak specijalista. Vještim načinom komunikacije ministar je brojna pitanja ostavio bez odgovora.

Ravnatelj Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje dr. med. spec. Lucian Vukelić bio je konkretniji na pitanja o digitalizaciji sustava zdravstvenog osiguranja. Izvijestio je da je potpisan ugovor od 124 milijuna kuna s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU i da bi do 2020. godine trebao pro-

funkcionirati cjeloviti e-HZZO. Na pitanje o projekciji proračuna i novcu koje dobiva Ministarstvo zdravstva poručio je da sektor dobiva samo ono što mu i pripada.

FuturZ kroz sedam okruglih stolova bavio se brojnim temama. Od pitanja provedbe novoga zakona o zdravstvenoj zaštiti, kako do ušteda u onkološkoj terapiji, o biološkim i biosličnim lijekovima preko pitanja o proširenju kompetencija medicinskih sestara pa sve do kontrole HZZO-a ugovornih partnera.

Na kongresu se neizbježno povuklo i pitanje lista čekanja na preglede. Odgovor je sinergija javnog i privatnog zdravstva s naglaskom da je sve hrvatsko. Zaključak s panela o politici lijekova u RH, u kom je sudjelovao i Mihael Furjan, predsjednik Udruge proizvođača lijekova pri Hrvatskoj udruzi poslodavaca, je da može i mora biti bolja. Da bi farmaceutska industrija u potpunosti bila strateška, treba olakšati i poboljšati politiku poslovanja od tendera do šireg otvaranja vrata novim lijekovima na listama HZZO-a, suglasili su se panelisti. I biološki i bioslični lijekovi su potrebni pacijentima kako bi se štedjelo, ali i sprječavalo liječenje posljedica i progresije određenih bolesti poput psorijaze, MS-a i upalne bolesti crijeva.

Zaključeno je i da suradnjom bolničkih ljekarnika i liječnika, ali i automatizacijom pomoću posebnog softvera terapiji moguće je liječnike i medicinske sestre rasteretiti papirologije i samim tim omogućiti da imaju više vremena za pacijente. Uz postavljanje dijagnoze i propisivanja potrebnih lijekova pacijentima je nužna i njihova pažnja. Na okruglom stolu koji je organiziralo Ministarstvo zdravstva u 2018. sudjelovali su predstavnici zdravstvene administracije i IT stručnjaci. Postavili su rokove u kojima se može očekivati nadogradnja već postojeće platforme i digitalizacija sustava pa su se tako složno dogovorili da se velike promjene sigurno mogu očekivati do 2023.

Gost predavač, ali i sudionik na okruglom stolu bio je i Lorezno Pengo Microsoftov direktor industrije zdravstva za srednju i istočnu Europu. Naglasio je da predviđanje ishoda događaja mnogo bolje i jeftinije od liječenja i okupljene izvijestio o trendovima u svijetu i Europi.

Uz Penga, inspirativno predavanje održao je Ivan Vidaković. Tema je u susret nevidljivoj budućnosti, a svojim nastupom osvojio je sudionike koji su tražili gospodina Vidakovića da nastavi s predavanjem.

Kada se podvuče crta, Opatija je dva dana bila centar svijeta za sve sudionike zdravstvenog sektora – od administracije preko dionika pa sve do pacijenata.

Zašto se cijepiti protiv gripe?

a umanjiti radnu sposobnost i elan nekoliko tjedana. Cijepljenje protiv gripe je važno za zdrave, radno aktivne osobe koje rade na ključnim radnim mjestima, poput pilota, zdravstvenih djelatnika, vozača, kazališnih glumaca i sl.

Cijepljenje protiv gripe je važno, jer smanjuje rizik od komplikacija i pogoršanja kroničnih bolesti, poput astme, šećerne bolesti, srčanih bolesti i dr. Cijepljenje protiv gripe je važno jer smanjuje rizik od upale pluća i posljedičnih hospitalizacija.

Tko se treba cijepiti protiv gripe ?

Cijepljenje se preporučuje:

- osobama starijim od 65 godina,
- kroničnim bolesnicima bez obzira na dob,
- primateljima koštane srži,
- transplantiranim osobama,
- osobama na imunosupresivnoj terapiji,
- osobama s oslabljenim imunološkim sustavom,
- zdravstvenim djelatnicima,
- pretilim osobama s indeksom tjelesne mase preko 35,
- trudnicama i dojiljama,
- te osobama smještenim u domovima za stare i nemoćne osobe.

Novo četverovalentno cjepivo protiv gripe

Cjepivo protiv gripe je sigurno i učinkovito. Ne sadrži konzervanse i adjuvanske. Sadrži tri ili četiri inaktivirana i fragmentirana soja virusa za koje se očekuje da će u nadolazećoj sezoni cirkulirati i uzrokovati epidemiju. Cjepivo potiče imunološki sustav i stvaranje vlastitih protutijela. U primjeni su i nova tzv. četverovalentna (tetra) cjepiva protiv gripe koja sadrže četiri virusne komponente – 2 podtipa virusa gripe A i 2 podtipa virusa gripe B. Zbog cirkulacije nekoliko sojeva virusa u epidemijama proteklih godina i većoj mogućnosti da određeni broj osoba oboli od gripe unatoč cijepljenju, nova četverovalentna cjepiva pružaju veću učinkovitost.

Jedina kontraindikacija za cijepljenje je alergija na jaja ili na neke druge sastojke cjepiva te se kod povišene temperature i akutne zarazne bolesti cijepljenje treba odgoditi do ozdravljenja.

CJEPIVO PROTIV GRIPE JE SIGURNO, UČINKOVITO, PRAKTIČNO BEZ NUSPOJAVA, OSIM EVENTUALNO BLAGE BOLI NA MJESTU PRIMJENE CJEPIVA

Piše: Mirjana Žagar-Petrović, dr. med.

Gripa je zarazna bolest dišnog sustava uzrokovana virusom gripe. Prenosi se kapljичnim kašljanjem, kihanjem, govorom i dodiranjem zaraženih predmeta. Gripa je lako prijemčiva bolest od koje obolijevaju sve dobne skupine, a osoba je zarazna dan prije izbijanja simptoma i 5 do 7 dana nakon početka bolesti.

Gripa počinje naglo, općom slabošću, povišenom temperaturom, glavoboljom, bolovi u mišićima i cijelom tijelu, a praćena je zimicom, pojačanom sekrecijom iz gornjih dišnih puteva, hunjavicom i kašljem, u početku suhim, kasnije tzv. vlažnim, produktivnim. Osim što je teška bolest, gripa je praćena i ozbiljnim komplikacijama.

Komplikacije gripe

Komplikacije gripe su brojne, najčešće respiratorne, kod male djece upale uha, sinusa i bronha, a kod odraslih je najčešća upala pluća. Druge moguće i teže komplikacije su srčane – upale srčanog mišića i osrčja, neu-

rološke – upala mozga i moždanih ovojnica, febrilne konvulzije, Guillain-Barreov sindrom, zatajenje bubrega i kod trudnica pobačaj.

Najučinkovitija zaštita protiv gripe je cijepljenje

Gripu uzrokuju različiti sojevi virusa koji se mogu mijenjati svake godine. Zbog mogućih promjena cirkulirajućih sojeva gripe cijepljenje protiv gripe preporučuje se svake godine u jesenjim danima prije početka epidemije gripe od početka studenog do kraja siječnja. Važno je cijepiti se na vrijeme radi postizanja adekvatne zaštite za koju je potrebno 2 do 3 tjedna od cijepljenja. Cjepivo protiv gripe je sigurno, učinkovito, praktično bez nuspojava, osim eventualno blage boli na mjestu primjene cjepiva.

Zašto cijepljenje protiv gripe?

Gripa je teška i ozbiljna bolest, iako je samozlječiva može i mlade, zdrave osobe "prikovati za krevet" najmanje tjedan dana,

DR. IVO BELAN

U POSLJEDNJA DVA DESETLJEĆA MASAŽA JE PONOVRNO DOBILA NA VAŽNOSTI I POPULARNOSTI. SVAKE GODINE MILIJUNI POSJETE SALONE ZA MASAŽU. ZNANOST POTVRĐUJE ONO ŠTO MI ZNAMO PO OSJEĆAJU, A TO JE DA JE MASAŽA LIJEK

Dodir je naš najprisniji i najsnažniji oblik komunikacije

U Americi postoji znanstveni institut koji istražuje učinke dodira (Touch Research Institute). Jedno od područja istraživanja su i prijevremeno rođene bebe. Redovna nježna masaža njihova tijela, stimulacija dodirom, može biti pitanje života ili smrti. Nedonoščad koja se tako tretira brže se razvija, brže dobiva na težini, življa su i bolje reagiraju, nego bebe koje se nije masiralo. One su rjeđe doživljavale epizode zaustavljenog disanja, što je rizični faktor za sindrom iznenadne "smrti u dječjem krevetiću".

Učinak čak i onog svakodnevnog, slučajnog dodira, utvrđen je u nekoliko ispitivanja. Takvo jedno istraživanje, na primjer, pokazalo je da su konobarice, koje su, prilikom vraćanja novca dodirnule ruku ili rame gosta, dobile veću napojnicu, nego one koje to nisu učinile. Ne treba se čuditi što se političari često guraju među masu ljudi, dodiruju ih i rukuju se s njima – oni znaju da će im se to isplatiti na dan izbora.

U posljednja dva desetljeća masaža je ponovna dobila na svojoj važnosti i popularnosti. Svake godine milijuni posjete salone za masažu. Znanost potvrđuje ono što mi znamo po osjećaju, a to je da je masaža lijek. Masaža može imati pozitivne učinke na stanja, kao što su grčevi u trbuhu, hiperaktivnost, dijabetes, migrena. Ona može pomoći astmatičarima da lakše dišu, autističnoj djeci da poboljšaju svoju koncentraciju itd. Koža je najveći ljudski organ, koji sadrži milijune receptora, 8000 na samo jednoj jagodici prsta – koji putem živaca šalju poruke u kralježničku moždinu i dalje u mozak. Jednostavan dodir – ruka na ramenu ili oko pasa – može smanjiti ritam srčanih otkucaja i sniziti tlak. Čak i ljudi u dubokoj komi mogu pokazati promjene u srčanom ritmu kad ih se drži za ruke. Pokazalo se da pozitivni, nježni dodir, stimulira stvaranje

endorfina – tjelesnog prirodnog hormona koji smanjuje osjećaj boli i povećava raspoloženje. To može objasniti zašto majčin zagrljaj može doslovce "poboljšati situaciju" kada dijete, recimo, oguli kožu koljena.

Prema istraživanju Touch Research Instituta, masaža pojačava obrambenu, imunološku funkciju – čak i u HIV pozitivnih pacijentata – i snižava razine stresnog hormona u organizmu. Također, prijevremeno rođene bebe, koje su bile masirane, bile su otpuštene iz bolnice šest do sedam dana prije nego što je bio prosjek otpuštanja.

Antropolozi znaju da postoje jaka i slaba taktika društva što je jedno od kulturološki karakteristika. Tako, na primjer, antropolozi smatraju da su Amerikanci netaktilno društvo. U usporedi s većinom drugih kultura,

Amerikancima je dodir uvredljiv. Kada je psiholog Sidney Jourard promatrao učestalost slučajnih dodira među parovima u kafićima, u raznim krajevima svijeta, našao je da je najveća učestalost u Puerto Ricu (180 puta tijekom jednog sata). Jedna od najmanjih učestalosti je bila u Floridi (dva puta na sat).

Istraživanja su otkrila da, primjerice, francuski roditelji i njihova djeca dodiruju jedni druge tri puta češće nego u Americi. Ispitivači izjavljuju da onda "nije čudno što su francuska djeca manje agresivna. Osim toga, sigurno ima utjecaj i na njihov razvoj i emocionalno blagostanje" – kaže Jourard. Dodir je naš najprisniji i najsnažniji oblik komunikacije. On je prvi osjećaj koji se razvije u ljudi, a može biti i zadnji koji nestaje.

Mogu li stari antibiotici postati sutrašnji lijekovi koji spašavaju život

KAKO SE BORBA PROTIV INFEKCIJA OTPORNIH NA LIJEKOVE NASTAVLJA, TAKO ZNANSTVENICI SVEUČILIŠTA U LEEDSU PONOVO ISPITUJU NEKE OD ONIH STARIH, ODBAČENIH KEMIJSKIH SPOJEVA, ISPITUJUĆI NE BI LI SE KOJI OD NJIH MOGAO RAZVITI U NOVI **ANTIBIOTIK**

Pripremio: dr. Ivo Belan

U punom jeku razvoja antibiotika, sredinom dvadesetog stoljeća, ispitivalo se mnogo različitih kemijskih spojeva s antibakterijskim svojstvima, međutim samo mali dio njih bio je selekcioniran za razvoj u lijekove. S pojavom bolesti koje postaju sve više otporne na postojeće lijekove, biološki znanstvenici i kemičari u Leedsu, sada ponovno ispituju neke od onih starih spojeva, primjenjujući nove, moderne, tehnološki mnogo preciznije metode testiranja, kako bi utvrdili mogu li ti stari pružiti ključ za buduće lijekove. Voditelj toga istraživanja je rekao: "Upravo upozoravam na vrijednost ponovnog proučavanja onih spojeva koji su u prošlosti stavljeni u, na kraju neke police. Među nekih 3000 antibiotika otkrivenih do danas, samo šačica njih dovedena je u kliničku upotrebu. Možda u tim starim, na-

puštenim kemijskim spojevima postoji bogatstvo s netaknutim potencijalima. Trenutno bakterije nadmudruju znanstvenike i ne možemo dopustiti da se to jednostavno nastavlja. Studirajući kemijske spojeve za koje se prošla ispitivanja pokazala da imaju određene antibakterijske potencijale, ubrzana su ponovna ispitivanja i to nam je velik izazov. Taj pristup mogao bi utrti put novim lijekovima koji spašavaju život".

Potencijal za novi lijek

Najnovije istraživanje dr. Alexa Oneilla, voditelja Sveučilišnog antimikrobijskog istraživačkog centra, otkrilo je da bi jedan kemijski spoj, identificiran 1940. godina, sada mogao biti stvarni takmac, kao baza novog antibiotika. U to vrijeme, otkriveno je da grupa kojoj pripada taj lijek, poznata kao actinorhodini, ima slabša antibiotska

svojstva, ali nije se dalje radilo na razvoju u lijek.

Međutim, dr. Oneill je izjavio da u tadašnje vrijeme znanstvenici nisu u potpunosti razlučivali pojedine spojeve unutar jedne „obitelji“ spojeva kada su ih ispitivali, što je davalo manje precizne slike njihovih pojedinačnih svojstava. To je potaknulo njegov tim da podijeli „obitelj“ i izdvoji specifičan spoj (γ -act) za daljnju evaluaciju, primjenjujući metode pristupa 21. stoljeća, u cilju procjene njegova potencijala i razumijevanja načina na koji djeluje protiv bakterija.

Ozbiljan takmac

Znanstvenici spomenutog sveučilišta vjeruju da je taj kemijski spoj vrijedan ozbiljnog razmatranja, vrijedan temelj za novi lijek u borbi protiv određenih vrsta bakterijskih infekcija. Oni smatraju da testirani

EDUKACIJA ZAPOSLENIKA LJEKARNI DELTIS PHARM

Neurobiologija komunikacije – novim spoznajama do uspjeha

spoj y-act pokazuje snažnu antibakterijsku aktivnost i to upravo na neke od najrezistentnijih bakterija. Članovi te grupe istraživača kažu da studije pokazuju da bi se potencijalno korisni kandidati za lijekove mogli otkriti među ranije zapostavljenim antibioticima. Prvobitno uočene njihove nešto slabije aktivnosti vjerojatno objašnjavaju zašto ti lijekovi nisu bili dalje evaluirani. Intrigirajuća je misao da neki potencijalno korisni antibiotici „čame u mraku starih medicinskih publikacija, a kojim spojevima treba ekspertna revizija, primjenjujući moderne metoda ispitivanja i modernu opremu. A i jedno i drugo danas je na raspolaganju.

Hitna potreba

Voditelj medicinskog istraživačkog centra, na sveučilištu u Leedsu, zanimljivo je kazao: "Hitna je potreba otkriti nove putove u borbi protiv otpornih bakterija i znanstvena zajednica ne smije ostaviti „ni jedan kamen neokrenut" u potrazi za novim antibioticima. U to je uključeno ponovno preispitivanje kemijskih spojeva koji su jednom u prošlosti napušteni. Sve donedavno, posljednjih 25 godina, ni jedan novi antibiotik nije bio otkriven. Spomenuto istraživanje je važno, jer pruža alternativni način potrage za potencijalnim antibiotikom. To može biti ključ otkrivanju opcija koje su prije bile previđene, a danas bi mogle biti nevjerojatno korisne."

Također, u Centru za kemijska istraživanja, još 1970. godina prošloga stoljeća, kemičari su usmjerili svoja ispitivanja na spoj nazvan pentyl pantotenamid. Tada su primijetili da je taj kemijski spoj sposoban zaustaviti rast bakterije *Escherichie coli*, ali ne i ubiti. Zbog toga on nikad nije bio uključen u kliničku primjenu. Međutim, u novije vrijeme taj je spoj ponovno uzet u razmatranje, jer su ti znanstvenici uspjeli bolje razumijeti mehanizam djelovanja te bakterije i tog kemijskog spoja. Rezultati studija koje se obavljaju zadnjih godina pokazali su na mogućnosti stvaranja novih lijekova koja koriste iste mehanizme u napadu na *E.coli*, ali na mnogo djelotvorniji način.

Sva ta proučavanja ističu važnost revizije neiskorištenih antibiotika iz prošlosti, kao potencijalnih izvora kandidata za nove antibiotike. Renomirani stručnjaci danas smatraju da je detaljna ponovna evaluacija nekih starih spojeva korisna, potencijalno pružajući nove načine zaštite od infekcija.

RAZUMJETI TIJEK KOMUNIKACIJSKOG PROCESA I TEMELJE NEUROBIOLOGIJE POMAŽE U RAZVOJU NAŠIH KOMPETENCIJA I ELIMINACIJI STRESA IZ JEDNADŽBE. REZULTAT JE BOLJE MEĐUSOBNO RAZUMIJEVANJE I UVAŽAVANJE TE POVEĆANJE SURADLJIVOSTI PACIJENTA

Piše: Ivan Barešić, mr.pharm. MBA, pomoćnik ravnatelja Ljekarne Deltis Pharm

Sredinom studenoga održana je edukacija i redoviti polugodišnji sastanak zaposlenika Ljekarni Deltis Pharm na Savici u Belupu. Belupo je prepoznao inicijativu Ravnateljstva Ljekarni te je podržao i ovo tradicionalno okupljanje.

Četrdesetak kolegica i kolega iz svih ljekarničkih jedinica te službe centralne nabave i računovodstva kroz edukaciju vodila je dr. Renata Kokotović. Tema edukacije bila je „Neurobiologija komunikacije“.

Zanimljiva tema zahtijevala je i inovativan pristup: vođeni sigurnom rukom sudionici su kroz igru i praktične vježbe bili poticani na međusobnu komunikaciju, usvajanje novih pojmova (poput reptilski i emotivni mozak, neocortex, neuroplastičnost, empatija i sl.), ali i razmjenu vlastitih iskustava. Dr. Kokotović je istaknula kako u obavljanju naših svakodnevnih zadataka nije dovoljno samo stručno znanje. Pacijenti imaju pravo računati i na našu mentalnu i emotivnu stabilnost. Razumjeti tijek komunikacijskog procesa i temelje neurobiologije

je pomaže u razvoju naših kompetencija i eliminaciji stresa iz jednadžbe. Rezultat je bolje međusobno razumijevanje i uvažavanje te povećanje suradljivosti pacijenta. Sudionici su i za vrijeme pauze, tijekom neformalnog druženja raspravljali o toj temi. Živa rasprava potvrda je ispunjenog cilja. Dr. Kokotović još je jednom uspjela u tome da sudionicima prenese znanja koja su jednako primjenjiva na naše odnose s poslovnim partnerima, prijateljima, pacijentima, kolegama ili ukućanima. Neurobiološki smo predodređeni željeti sigurnost i osjećati empatiju. Zato nikad ne smijemo odustati od toga da budemo čovjek.

Radionica o procjeni rizika sigurnosti osobnih podataka

Nakon predavanja dr. Kokotović, Ivan Brkan, univ. spec. crim., DPO za Belupo i Ljekarne Deltis Pharm, zajedno s konzultantima iz Ostendo Consulting Group i dijelom zaposlenika održao je radionicu o procjeni rizika sigurnosti osobnih podataka u Ljekarnama Deltis Pharm. Ta radionica izravno se nastavlja na edukaciju o GDPR-u održanu u travnju. Time se iznova potvrđuje kako bri-

ga o zaštiti osobnih podataka u našoj ustanovi nije slučajna: organizacija osim provođenja sigurnosno-tehničkih mjera provodi i druge radnje kako bi dokazala posvećenost zaštiti osobnih podataka. Voditelji Ljekarni radionice su iskoristili kao priliku da konzultantima iznesu neke vlastite dvojbe vezane uz praktičnu implementaciju odredbi Direktive u ljekarnički rad. Cilj procjene rizika je reagirati preventivno: razmotriti kojim rizicima su izloženi osobni podaci naših ispitanika (pacijenata) i organizacije i kako njima možemo upravljati. S posebnom pažnjom treba pristupiti situacijama za koje smo mi odgovorni. Konzultanti su upozorili i na različite rizike u radu s osobnim podacima kao što su: prekomjerno prikupljanje (osobnih) podataka i njihovo pohranjivanje na različite prijenosne medije (USB-stick, DVD) kojima kasnije nije moguće ući u trag, kreiranje arhiva, brisanje podataka, videonadzor i sl. Kako je prikupljanje i obrada osobnih podataka duboko integrirano u ljekarničko poslovanje, bilo je zanimljivo pristupiti toj temi s pravnog, informatičkog i inženjerskog gledišta. Zaposlenicima koji nisu sudjelovali na radionici, Brckan je održao posebno predavanje. Primjena i provedba Opće uredbe o zaštiti osobnih podataka stupila je na snagu 25. svibnja 2018. i suptotno nekom općem mišljenju na taj su dan pravi izazovi uz GDPR tek počeli.

Nakon edukacija ravnateljica Ljekarni Deltis Pharm Mirjana Čorić, dipl. oec. i pomoćnik ravnatelja Ivan Barešić, mr.pharm., MBA, zaposlene su izvijestili o ostvarenju dosadašnjih poslovnih rezultata. Razgovaralo se o aktivnostima koje će se provoditi u svrhu ostvarenja zajedničkog zacrtanog poslovnog plana do kraja 2018. Naša strategija temelji se na vjerovanju kako uspjeh organizacije počiva na svakom zaposleniku bez obzira na njegovu formalnu funkciju. Zbog toga su zaposlenici dodatno poticani na slobodno iznošenje svojih upita, ideja i prijedloga.

Ravnateljica se prisutnima zahvalila na dobro obavljenom poslu i ostvarenom dosadašnjem rezultatu. Napomenula je kako nama ništa nije prepreka i kako sve možemo udruženim snagama: ostvariti zacrtani plan za 2018. i odgovoriti na sve izazove nove, 2019. godine.

Na kraju skupa istaknuto je kako nas takvi sastanci potiču na međusobnu komunikaciju i bolje povezivanje te potvrđuju osjećaj ponosa što smo zaposlenici Ljekarne Deltis pharm u vlasništvu Belupa. Stoga nas veseli kontinuirani nastavak te vrste edukacija planiran i u idućoj kalendarskoj godini.

6. MEĐUNARODNI KONGRES NUTRICIONISTA

"Nutrigenomika i budućn

NA KONGRESU JE SUDJELOVALO VIŠE OD 400 SUDIONIKA TE 50 RENOMIRANIH DOMAĆIH I STRANIH STRUČNJAKA IZ PODRUČJA PREHRANE I SRODNIH ZNANOSTI

Piše: Marija Petras, mag. nutr., stručna suradnica, Nutraceutika

Šesti međunarodni kongres nutricionista održan je od 26. do 28. listopada u Hotelu Panorama Zagreb. Na Kongresu je sudjelovalo više od 400 sudionika te 50 renomiranih domaćih i stranih stručnjaka iz područja prehrane i srodnih znanosti s obzirom na usko područje strukovnog djelovanja, a Belupovi nutricionisti i ove su godine dali značajan doprinos radu Kongresa. Kongres je organizirao Hrvatski savez nutricionista u suradnji s Američkim društvom za parenteralnu i enteralnu prehranu, Prehrambe-

no-tehnološkim fakultetom Sveučilišta J. J. Strossmayera iz Osijeka te Udrugom studenata PROBION s Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Kongres se sastojao od sedam predavačkih sekcija na kojima su se mogle čuti novosti i diskutirati o prehrani dojenčadi i male djece, funkcionalnoj hrani i inovativnim prehrambenim proizvodima, proteinima u sportskoj prehrani, sladilima i prirodnim zaslađivačima, međuodnosu mikrobiote i zdravlja te kliničkoj prehrani u praksi.

Kongres je započeo s edukativnim radionicama namijenjenim studentima kako bi pro-

FARMACEUTSKO-BIOKEMIJSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Zimska škola komercijalizac

BROJNIM PREDAVANJIMA STRUČNJAKA IZ VODEĆIH INDUSTRIJA, ZNANSTVENIKA TE PREDSTAVNIKA AKADEMSKE ZAJEDNICE PREDSTAVLJEN JE PROCES OD IDEJE DO KOMERCIJALIZACIJE

Pripremila: dr. sc. Marija Lovrić, mag. kem.

Prva Zimska škola „Winter School of Research Commercialisation“ u organizaciji Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta (FBF) i Centra za istraživanje, razvoj i transfer tehnologije Sveučilišta u Zagrebu održana je u Zagrebu od 15. do 17. studenoga u prostorijama FBF-a.

Zimska škola s međunarodnim sudjelovanjem organizirana je kao trodnevni tečaj za doktorande, postdoktorande i mlade znanstvenike iz znanstveno-istraživačkih institucija, fakulteta te farmaceutske industrije, a glavni cilj škole bio je upoznavanje s konceptima i osnovnim principima komercijalizacije znanstvenih istraživanja.

Komercijalizacija je proces uvođenja novog proizvoda, usluge ili procesa na tržište. U posljednje vrijeme razvija se svijest i povećava interes za što većom praktičnom primjenom znanstvenih istraživanja. Uloga

je sveučilišta osigurati da razvijena znanja i tehnologije, otkrića i inovacije proizašla iz znanstvenih istraživanja mogu dovesti do novih korisnih proizvoda i usluga.

Kroz brojna predavanja koja su održali stručnjaci iz vodećih industrija, znanstvenici te predstavnici akademske zajednice predstavljen je proces od ideje do komercijalizacije, od samih rezultata znanstvenog istraživanja, do nastanka inovativnog koncepta, preko zaštite intelektualnog vlasništva, do validacije tržišta, te važnosti suradnje s industrijom i mogućnostima nastanka spin-off i start-up kompanija. U sklopu prvoga dana radionice koji je bio posvećen povezivanju akademske zajednice i industrije održana je panel-rasprava na kojoj su sudjelovali predstavnici farmaceutske industrije u Hrvatskoj: Aleksandar Danilovski, i Ernest Meštović, Xellia Pharmaceuticals ApS; Biserka Cetina Čižmek, Pliva Hrvatska d.o.o.; Maša Šafundžić Kučuk, JGL d.d. i Marija

ost prehrane"

šili svoje znanje, a potom su sudionici sudjelovali na interaktivnim radionicama na kojima su proučavali razne slučajeve iz prakse povezane s prehranom trudnica, bolesnika s upalnom bolešću crijeva, osoba s dijabetesom te kako pristupiti problematici izrade jelovnika za vrtiće i škole. Osim toga, sudionici su se i zabavili uz kuhanje čaja i izradu aromatiziranih voda s egzotičnim voćem.

Plenarna predavanja pod krovnom temom "Nutrigenomika i budućnost prehrane" održali su prof. dr. sc. Gordan Lauc s Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. ir. Sander Kersten iz Odsjeka za prehranu ljudi i zdravlja s Wagening University te Kris Mogensen, MS, RD-AP, LDN, CSNC s Fakulteta za zdravlje i rehabilitaciju sa Sargent College Boston University. "Malnutricija i procjena nutritivnog rizika"

U sekciji Klinička prehrana u praksi, trećeg dana Kongresa, sponzorirano predavanje na temu "Malnutricija i procjena nutritivnog rizika" održala je Marijana Ceilinger, dipl. ing., pomoćnica direktorice Nutraceutike, koja je u svome izlaganju definirala malnutriciju, navela njene uzroke, posljedice i prevalenciju, metode procjene nutritivnog statusa te naglasila važnost nutritivne potpore za liječenje toga stanja. U svrhu nutritivne potpore, kao dopuna ili potpuna zamjena uobičajenoj hrani, koristi se enteralna hrana ili hrana za posebne medicinske potrebe. Također je definirala karakteristike enteralne hrane,

podjelu na standardne pripravke i pripravke specifične za bolesti te navela kliničke prednosti koje enteralna hrana pruža pothranjenim pacijentima. U asortimanu Belupa nalaze se standardni enteralni pripravci odnosno Nutrixa koja dolazi u 4 različita okusa: čokolada, vanilija, jagoda i kava, kao i onkološki pripravci Nutribel Complex koji su dostupni u 3 okusa: čokolada, naranča – keks i cappuccino. U zaključku je istaknula kako je malnutriciju vrlo važno pravovremeno otkriti da bi se na vrijeme započelo s adekvatnom nutritivnom potporom.

Značajan doprinos kao članica Znanstvenog odbora Kongresa dala je i mr. sc. Lenkica Penava, direktorica Nutraceutike, dok je kao članica Organizacijskog odbora Kongresa i ove godine sudjelovala Marija Petras, mag. nutr., stručna suradnica iz Nutraceutike.

Na zatvaranju Kongresa dopredsjednica Organizacijskog odbora Karmen Matković Melki, dipl. ing., istaknula je višegodišnju potporu Belupa, tom najvećem skupu nutricionista u regiji, koji je ove godine nosio titulu Brončanog sponzora.

ije znanstvenih istraživanja

Lovrić, Belupo lijekovi i kozmetika d.d. te akademske zajednice Slobodan Vukičević, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. U sklopu rasprave predstavljene su mogućnosti u području istraživanja i razvoja koje se provode s vlastitim in-house kapacitetima u odnosu na uključivanje ugovornih tvrtki (contract research organisations, CRO) ili akademske zajednice. Analizirane su i razlike u pristupu, ciljevima i očekivanjima tijekom suradnje između znanstvene zajednice i industrije, te mogućnosti kako bi

se međusobna suradnja mogla unaprijediti i poboljšati. Zajednički stav predstavnika industrije bio je da je potrebna revitalizacija programa i studija kako bi se više prednosti dalo tzv. primijenjenoj znanosti. Osim toga potrebno je uskladiti i potrebe tržišta rada s trenutnim obrazovnim sustavom. Belupo kao kompanija s 14 doktora znanosti, 2 doktorata u postupku, te 6 djelatnika sa završenim postdiplomskim specijalističkim studijem Razvoja lijekova na FBF-u aktivno surađuje s hrvatskom akademskom zajed-

nicom u prirodnim i biomedicinskim znanostima; FBF-om, Prirodoslovno-matematičkim fakultetom, Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Prehrambeno-biotehnološkim fakultetom, Institutom Ruđer Bošković, Akademijom medicinskih znanosti Hrvatske i brojnim drugima.

Sudjelovanjem na Zimskoj školi otvorene su nove mogućnosti za daljnju suradnju između naše renomirane hrvatske farmaceutske kompanije i nastavno-znanstveno istraživačkih institucija i potencijalnih partnera.

BELUPOVA ŠKOLA ZDRAVLJA

Više od zdravlja

BELUPO NAS EDUKACIJOM, PREVENCIJOM, ISTRAŽIVANJIMA TE ZNANSTVENIM PRISTUPOM I PUTEM ČINJENICA, POTIČE U KREIRANJU POGLEDA NA ŽIVOT IZ ZDRAVE PERSPEKTIVE

SKUPU JE PRISUSTVOVALO 200-TINJAK LIJEČNIKA OPĆE/OBITELJSKE MEDICINE LIČKO-SENJSKE, PRIMORSKO-GORANSKE, ISTARSKJE, ZADARSKE, ŠIBENSKO-KNINSKE, SPLITSKO-DALMATINSKE, DUBROVAČKO-NERETVANSKE I OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Početak studenoga u prekrasnom najzelenijem hrvatskom gradu s iznimnom kulturnom-povijesnom baštinom, ukrašenom divnom riječnom šetnicom, u samom središtu grada Osijeka, gradu punom živopisnih turističkih atrakcija, u organizaciji Tržišta RH održan je Belupov trodnevni stručni skup "Belupo više od zdravlja".

Skupu je prisustvovalo 200-tinjak liječnika opće/obiteljske medicine Ličko-senjske županije, Primorsko-goranske županije, Istarske županije, Zadarske županije, Šibensko-kninske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Dubrovačko-neretvanske županije i Osječko-baranjske županije. U sklopu stručnoga skupa održano je niz plenarnih predavanja te interaktivnih radionica.

Neposredno po dolasku u Osijek, naši su se gosti, virtualnom šetnjom kroz Belupove nove tvornice, bolje upoznali s poslovanjem naše kompanije te vidjeli kako izgledaju naši novoizgrađeni pogoni krutih, polukrutih i tekućih oblika lijekova, a koji su izgrađeni prema najsuvremenijoj tehnologiji i čiji su organizacijski procesi usklađeni s najnovijim europskim standardima.

Prvog dana smo za naše goste pripremili niz stručnih predavanja na temu iz psihija-

trije, urologije i obiteljske medicine, kojima je moderirala Andreja Pavičić, pomoćnica direktorice za odnose s javnošću.

Prije početka stručnog dijela predavanja, uvažene goste pozdravio je direktor prodaje RH Mario Grgić naglasivši pritom širinu

da život iz jedne zdrave perspektive: da donosimo zdrave odluke konstruktivnim i pozitivnim načinom razmišljanja i da ne zaboravimo da su zdravo tijelo, zdravo razmišljanje i pozitivan pristup glavni saveznici svakoga čovjeka u ostvarenju ispunjenog života, u ostvarenju snova, pri čemu važnu ulogu imaju upravo liječnici opće/obiteljske medicine, među ostalim, naglasio je Grgić. Naše je goste prije početka stručnog dijela

Belupa koji nas edukacijom, prevencijom, istraživanjima te znanstvenim pristupom i putem činjenica, potiče u kreiranju pogle-

srdačnim riječima pozdravio i profesor doktor znanosti Rudika Gmajnić iz Osijeka.

"DIJAGNOSTICIRANJE I LIJEČENJE STREPTOKOKNIH BOLESTI U AMBULANTI LIJEČNIKA OBITELJSKE MEDICINE"

Antibiotici pripadaju među najdjelotvornije lijekove današnjice, ali njihova neracionalna upotreba dovodi do porasta rezistencije na svjetskom nivou. Više od 90% antibiotika se propisuje izvan bolnice i to najviše u ambulantama opće/obiteljske medicine, što liječnike obiteljske medicine čini skupinom koja najviše može utjecati na daljnji porast ili usporavanje razvoja bakterijske rezistencije. Više o hrvatskim nacionalnim smjernicama za dijagnosticiranje i liječenje grlobolje u svom izlaganju pod nazivom "Dijagnosticiranje i liječenje streptokoknih bolesti u am-

bulanti liječnika obiteljske medicine" govorila je doc. dr. sc. Marion Tomičić, dr. med. specijalist obiteljske medicine, Ordinacija obiteljske medicine, Dom zdravlja Split, Medicinski fakultet, Katedra obiteljske medicine Split. Iznesene smjernice u dijagnosticiranju i liječenju streptokoknih bolesti, liječnicima obiteljske medicine olakšat će postavljanje dijagnoze i odabir odgovarajućeg antibiotika za liječenje streptokokom uzrokovane grlobolje, doznali smo iz predavanja docentice Tomičić.

"RANO PREPOZNAVANJE I LIJEČENJE PSIHIČKIH POREMEĆAJA: MOŽEMO LI ZAJEDNO BOLJE?"

O novom pogledu na etiologiju i vrijeme pojave prvih znakova psihičkih poremećaja,

kao i pregledu najčešćih psihičkih poremećaja koje liječnici obiteljske medicine upućuju specijalisti psihijatru te simptomima anksioznih, depresivnih i psihotičnih poremećaja, njihovoj dijagnostici i liječenju, s posebnim naglaskom na potrebu rane intervencije kao obliku prevencije od nastanka težih psihičkih poremećaja u odrasloj dobi, u izlaganju pod nazivom "Rano pre-

poznavanje i liječenje psihičkih poremećaja: Možemo li zajedno bolje?", govorila je mr. sc. Silvana Krnić, dr. med. specijalist psihijatar, Klinika za psihijatriju, KBC Split. U zanimljivom predavanju doktorice Krnić doznali smo više o dijagnostici, simptomima, liječenju depresivnih i psihotičnih poremećaja te preporučenoj medikamentoznoj terapiji, ali i drugim terapijskim tehnikama.

"KAKO LIJEČIMO UROLOŠKE INFEKCIJE?"

Infekcije mokraćnog sustava najčešće su bakterijske infekcije u ljudi te jedan od najčešćih razloga posjeta obiteljskom liječniku. Javlja se mnogo češće u žena nego kod muškaraca. Iako su velika većina njih, pogotovo u žena, bezazlene infekcije one mogu govoriti i u prilog težih oboljenja te dovesti i do različitih komplikacija.

Više o uzročnicima infekcija mokraćnog sustava te vrstama bakterija doznali smo u izlaganju pod nazivom "Kako liječimo urološke infekcije?" koje nam je održao Oliver Pavlović, dr. med. specijalist urolog, Zavod za urologiju, KBC Osijek. U zanimljivom predavanju dr. Pavlovića doznali smo više o medikamentoznom liječenju infekcija mokraćnog sustava.

I NAJDUŽI PUT POČINJE S KUĆNOG PRAGA I NJEMU SE VRAĆA...

Na kraju stručnih predavanja naši su gosti imali prilike uživati u prezentaciji Stipe Božića, alpinista i putopisca, koji se popeo na najviše planinske vrhove svih kontinenta i na tri najviša vrha na svijetu: Mount Everest, K2 i Kanchenjunga. U 45 minutnoj multimedijalnoj prezentaciji uživali smo u priči s nazivom "Kako do vrha".

I najduži put počinje s kućnog praga i njemu se vraća, kazao je gospodin Božić. Zahvalni što se vratio i s nama podijelio malen dio prikupljenog bogatstva, želimo mu još puno radosti i dobrog zdravlja.

Nakon prezentacije uslijedilo je mnogobrojno fotografiranje s gospodinom Božićem što je još jedan dokaz kao su naši gosti gospodina Božića doista prepoznali kao čovjeka neiscrpane energije, strasti ali i poniznosti.

Da je Belupo Više od zdravlja, potvrdila su nam iznesena iskustava, medicinski utemeljene činjenice,

terapijski ciljevi, nove smjernice te rezultati u liječenju o kojima su na interaktivnim radionicama rasprav-

ljali liječnici obiteljske medicine i ugledni stručnjaci iz raznih područja specijalnosti. O kojim je temama

Kardiološka radionica

"Nove smjernice za liječenje hipertenzije i uloga fiksne kombinacije"

Kardiološkom radionicom pod nazivom "Nove smjernice za liječenje hipertenzije i uloga fiksne kombinacije", moderirao je Miroslav Pavlović, dr. med. vet., MBA., a vodile su je doc. dr. sc. Sandra Makarović, dr. med., specijalist interne medicine, kardiolog, KBC Osijek, Edita Ortoljo Pogorilić, dr. med. specijalist obiteljske medicine, iz Privatne ordinacije obiteljske medicine dr. Ortoljo-Pogorilić, Split, i Fani Katić Vego, dr. med., specijalist obiteljske medicine, iz Privatne ordinacije obiteljske medicine dr. Katić-Vego, Split.

Na ESC kongresu u Münchenu 2018. objavljene su nove nadopunjene smjernice ESC/EHS za liječenje hipertenzije. Predviđanja su da će do 2025. biti 1,5 milijardi hipertoničara širom svijeta. Poznato je da je hipertenzija vodeći uzrok prerane smrti zbog ishemijske bolesti srca i moždanog udara te da je najveći čimbenik rizika za nastanak srčanog zatajenja, fibrilacije atrijske, kronične

bubrežne bolesti, bolesti perifernih arterija i slabljenja kognitivnih funkcija. Liječenje povišenog krvnog tlaka postaje time još značajnije.

U novim smjernicama za razliku od AHA/ACC smjernica nema promjena u definiciji hipertenzije te je tlak $\geq 140/ \geq 90$ mmHg povišen. Nema promjena niti u klasifikaciji hipertenzije. Za razliku od smjernica 2013. godine, nove smjernice preporučuju ponavljano ambulantno mjerenje tlaka ili ABPM (KMAT-kontinuirano mjerenje tlaka) i/ili mjerenje tlaka u kućnim uvjetima za postavljanje dijagnoze. U liječenju visokonormalnih vrijednosti tlaka (130-138/85-89 mmHg) preporuča se započeti farmakološko liječenje kod osoba s vrlo visokim rizikom (već poznata KVB, posebice koronarna bolest). Kod 1. stupnja hipertenzije i niskog do umjerenog rizika farmakološko liječenje se preporučuje ako tlak ostaje povišen i nakon promjena životnih navika. Hipertoničarima

starije životne dobi (>65, ali ne i 80 godina) s 1. stupnjem hipertenzije i sistoličkim tlakom (140-159) uz promjene životnih navika treba i farmakološko liječenje. Cilj liječenja je postići tlak <140/90 mmHg, a ako se dobro tolerira i do 130/80 mmHg ili niži, a kod osoba mlađih od 65 godina i 120-129 mmHg. U bolesnika starijih od 65 godina preporuča se postići tlak 130-139 mmHg kao i kod starijih od 80 godina ako dobro podnose te vrijednosti tlaka. Za dijastolički tlak kod svih dobnih skupina, neovisno o komorbiditetu i riziku, preporuka je <80 mmHg. Liječenje treba započeti s kombinacijom dva lijeka u jednoj tableti osim kod starijih bolesnika i onih niskog rizika i 1. stupnja hipertenzije, pogotovo ako je sistolički tlak <150 mmHg. Kod rezistentne hipertenzije preporuka je dodati spironolakton (eplerenon, amilorid) veće doze tiazidskog diuretika ili diuretika Henleove petlje te po potrebi dodati bisoprolol ili doxazosin.

Infektološka radionica

"Primjena fenoksimetilpenicilina i amoksicilina u infektivnim bolestima – jučer, danas, sutra..."

Treća Infektološka radionica pod nazivom "Primjena fenoksimetilpenicilina i amoksicilina u infektivnim bolestima – jučer, danas, sutra..." kojom je moderirao Nikola Katana, mag. pharm., MBA, a vodili je prof. prim. dr. sc. Ljiljana Perić, dr. med., specijalist infektolog, Klinika za infektologiju KBC Osijek, dr. med. Eugenija Basioli Kasap, specijalist internist – pulmolog iz Opće bolnice Zadar prikaze slučajeva iznijeli su i doc. dr. sc. Marion Tomičić, dr. med. Specijalist obiteljske medicine, Ordinacija obiteljske medicine, Dom zdravlja Split Medicinski fakultet, Katedra obiteljske medicine, Split dr. sc. Nataša Mrduljaš-Đujić, dr. med. specijalist obiteljske medicine, znanstveni suradnik Privatna ordinacija obiteljske medicine dr. Mrduljaš-Đujić, Split Medicinski fakultet, Katedra obiteljske medicine, Split. Fenoksimetilpenicilin i amoksicilin su dva temeljna antibiotika bez kojih je moderna antimikrobna terapija nezamisliva već desetljećima. Iako su oba penicilini među nji-

ma ima velikih razlika, kako u indikacijama tako i u rezistencijama.

Upravo iz razloga rezistencija amoksicilin

je, davno, "pojačan" sa klavulanskom kiselinom, te je time dobivena vrlo uspješan, kombinirani antibiotik, amoksicilin/klavulanska kiselina, koji je već dugo vrlo uspješan protiv mnogih vrsta infekcija. Kada, kako, koliko te koji antibiotik ćemo koristiti ovisi o mnogim parametrima, a ponajviše o znanju i iskustvu nadležnog liječnika. Cilj ove radionice je pokazati hrvatske smjernice za liječenje gnojne angine (grlobolje) te hrvatske smjernice za liječenje pneumonija, a isto tako, uz primjere stvarnih pacijenata, pokazati kako to izgleda u praksi. Uz već navedeno znanje i iskustvo, vrlo je važna i komunikacija između liječnika bolničkog specijalista te liječnika obiteljske medicine, stoga su i takve radionice pravo mjesto da se iz prve ruke pokaže kako bi to trebalo izgledati u praksi.

Subotnji dan smo, osim radionica, za naše goste pripremili degustaciju enteralnih pripravaka Nutrix i Nutribel complexa u ovom ruhu, u vidu slastica i ledenih deserta.

radionica, ali i iskustvima u svakodnevnoj praksi bilo najviše rasprave, pročitajte u nastavku teksta.

Dijabetološka radionica

Što nakon metformina?

Dijabetološkom radionicom pod nazivom "Što nakon metformina?" moderirala je Irena Pavačić, dr. med., mag. admin. sanit., vodila je i Silvija Lešnjaković, dr. med., specijalist interne medicine, endokrinolog i dijabetolog, KBC Osijek. Prikaz slučaja prezentirali su i Đino Lovrinić, dr. med. specijalist obiteljske medicine Privatna ordinacija obiteljske medicine dr. Lovrinić, Pazin, Sandra Šuljić, dr. med. specijalist obiteljske medicine, Privatna ordinacija obiteljske medicine dr. Šuljić, Rijeka i Tina Zavidic, dr. med. specijalist obiteljske medicine, Istarski domovi zdravlja, Lupoglav.

Šećerna bolest je kronična, metabolička bolest. No pojam šećerne bolesti nije samo kronična hiperglikemija, nego je to stanje povezano s hipertenzijom, hiperlipoproteinemijom i debljinom, a povezano je i s nastankom mikrovaskularnih i makrovaskularnih komplikacija. Šećerna bolest je stoga i neovisni čimbenik za kardiovaskularnu pobol i smrtnost. Procjenjuje se da je šećerna bolest peti vodeći uzrok smrti u svijetu, a oboljeli žive 10 godina kraće nego osobe bez šećerne bolesti, što je u više od 50% bolesnika uzrokovano kardiovaskularnim komplikacijama.

Nadalje, šećerna bolest predstavlja pravu globalnu epidemiju, jer se broj oboljelih osoba u svijetu, uostalom kao i u Hrvatskoj, neprestano povećava. U proteklih nekoliko godina u liječenju osoba sa šećernom bolešću tipa 2 uvedeno je nekoliko novih lijekova, ali usprkos tomu i dalje većina oboljelih nema zadovoljavajuću regulaciju glikemije. Smjernice u liječenju šećerne bolesti preporučaju u prvoj liniji liječenja uvesti metformin a zatim, u slučaju nezadovoljavajuće regulacije, u drugoj liniji liječenja može se uvesti i druge lijekove, ovisno o samim karakteristikama bolesnika i komorbiditetima. Važno je prepoznati koji je lijek, u drugoj liniji liječenja, optimalan za pojedinog bolesnika s ciljem što bolje regulacije glikemije i sprječavanja razvoja kroničnih komplikacija.

PETA BELUPOVA ŠKOLA ZDRAVLJA U UMAGU

Bogatstvo Belupa je u ljudima i znanju, a nesebičnost u njihovu dijeljenju

NA PREDAVANJIMA I U PANEL-DISKUSIJI AKTIVNO JE SUDJELOVALO 88 LIJEČNIKA, ISTAKNUTE SU SMJERNICE ZA LIJEČENJE TE ODABIR NAJBOLJIH KOMBINACIJA BELUPOVIH LIJEKOVA U ORDINACIJI OPĆE I OBITELJSKE MEDICINE

Piše: Ivan Kragić, dr. med.

Ovogodišnja 5. Belupova škola zdravlja održala se 26. i 27. listopada u Umagu. Razmjena iskustava liječnika i specijalista primarne zdravstvene zaštite u liječenju hipertenzije, angine pectoris, bolesti jetre i boli obilježili su prvi dan ovoga skupa na kojem je sudjelovalo 170 gostiju iz Srbije i Bosne i Hercegovine. U predavanjima i u panel-diskusiji aktivno je sudjelovalo 88 liječnika, komunicirane su smjernice za liječenje te odabir najboljih kombinacija Belupovih lijekova u ordinaciji opće i obiteljske medicine.

Drugi dan skupa uključio je sve sudionike u aktivno traženje zdravih rješenja dobro osmišljenim programom – "u prirodi i dobrom

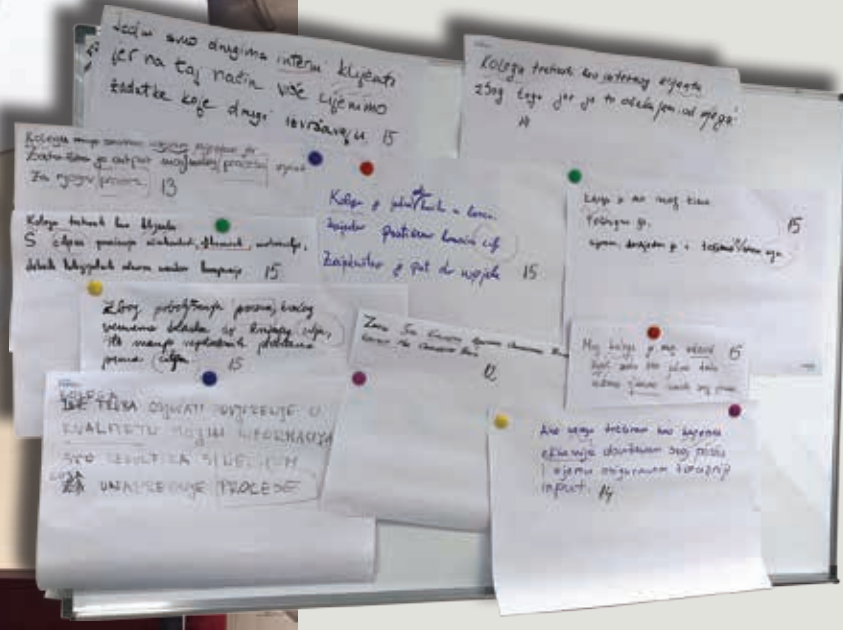
društvu". Također, predstavljen je program enteralne prehrane što je ujedno bio i launch za tržište BiH te prelaunch za tržište Srbije. Naši gosti aktivno su sudjelovali u pripremi i izvedbi stručnog programa, što ovaj skup čini posebnim, a njima posebno dragim. Posebna zahvala za izniman uspjeh ovogodišnje škole zdravlja ide dr. Nevenki Urošević i timu iz Srbije za njihov doprinos u zahtjevnoj pripremi i izvedbi stručnog dijela programa. Zdravlje i znanje kao iznimne nematerijalne vrijednosti promovirane su i na ovogodišnjoj Školi zdravlja, a Belupo je opet pokazao svoje veliko srce i bogatstvo. Naime, bogatstvo Belupa je u ljudima i znanju, a nesebičnost u njihovu dijeljenju.

Projektni tim i

BEZ POMOĆI PROJEKTOG TIMA VODITELJ I SPONZOR NE BI SE MOGLI NOSITI S OPSEGOM PROJEKTA, A NEDOSTAJALA BI IM I PRAKTIČNA ISKUSTVA LJUDI KOJI RADE NEPOSREDNO NA PROBLEMATICI KOJOM SE **TIM BAVI**

PROJEKTI TIM SU ONI LJUDI KOJI VRIJEDNO RADE, SAKUPLJAJU PODATKE, POMAŽU U NJIHOVOJ EVALUACIJI, ISTRAŽUJU UZROKE PROBLEMA I TRAŽE NJIHOVA RJEŠENJA, SISTEMATIZIRAJU, **ANALIZIRAJU...**

Piše: Tatjana Šešok, dipl. ing. farmacije, voditeljica programa LSS transformacije Belupa
Do sada smo puno govorili i predstavljali sponzore i voditelje projekata u Programu transformacije Belupa. Međutim, još nismo nešto više govorili o članovima projektnih timova.

Svaki projektni tim u našem Programu obavezno ima nekoliko članova koji se biraju iz reda najboljih predstavnika cjelina koje će biti budući vlasnici procesa ili će s njima usko surađivati. Uloga im je da pomažu voditelju projekta i sponzoru u provođenju projektnih aktivnosti. To su oni ljudi koji vrijedno rade, sakupljaju podatke, pomažu u njihovoj evaluaciji, istražuju uzroke problema i traže njihova rješenja, sistematiziraju, analiziraju... Bez njihove pomoći voditelj i sponzor ne bi

se mogli nositi s opsegom projekta, a vjerojatno bi im nedostajala i praktična iskustva ljudi koji rade neposredno na problematici kojom se tim bavi.

Dosadašnja iskustva pokazala su visoki stupanj angažiranosti i predanosti gotovo svih članova projektnih timova. Timovi su stvorili unutarnju koheziju i identifikaciju bez obzira na to što su sastavljeni od predstavnika različitih organizacijskih cjelina. To pridonosi efikasnosti samog tima, a konačno su se osobno upoznali ljudi koji rade na komplementarnoj problematici.

Nevezano uz rad na projektu, to im olakšava ispunjavanje dnevnih zadataka. Jedna je članica slikovito opisala: "Konačno sam spojila glas preko telefona s osobom od krvi i mesa". Najbolji od njih vjerojatno će biti

kandidati za edukaciju drugog vala green beltova – voditelja projekata.

Posebnu ulogu imaju Experts on Demand (EoD) – stručnjaci za pojedina područja koji nisu stalni članovi tima, nego se pozivaju po potrebi. Pomažu voditeljima, sponzorima i članovima timova da bolje, dublje i detaljnije sagledaju problematiku projekta. Posebno se to odnosi na potrebu za usko specijalističkim znanjima, najčešće s područja financija, prava i farmaceutske legislative. Svaki tim ima EoD financijskog analitičara te, po potrebi, još ponekog stručnjaka za specifično područje.

Uloga članova u programu transformacije

U ovom broju predstavljamo vam neke od članova Belupovih projektnih timova.

Matea Božić, dipl. ing.
biotehnologije, stručna suradnica
u Farmaceutskim poslovima

"Vjerujem da se s LSS-om rađa novo, još bolje i pozitivnije ozračje u našem Belupu"

LSS metoda i njezini alati u temelju su drukčiji od onih na dosadašnjim projektima. Susret s LSS-om i s kolegama iz drugih sektora s kojima dosad nisam imala priliku komunicirati podsjetio me i podučio kako u svakodnevnom radu treba nastojati biti što učinkovitiji i poboljšavati radne procese. Osjećam da su transformacijski procesi probudili tu svijest u cijeloj kompaniji. Svaki član tima svojim znanjem i radnim iskustvom uvelike pridonosi projektu te vjerujem da se s programom LSS-a rađa novo, još bolje i pozitivnije ozračje u Belupu.

Mirela Kalšan Bicak, dipl. ing. kem., voditeljica u Farmaceutskim poslovima

"Članovi tima stručnom posebnošću pridonose projektu te korporativnoj kulturi Belupa"

U LSS-u, bliskija je suradnja s članovima iz različitih Belupovih sektora i s vanjskim suradnicima. Posebno je zanimljiv tijek projekata kroz faze. Raznolika iskustva omogućuju da jedan te isti problem promatram i u osvjetljenju radnih mjesta i iskustava drugih članova tima. Slika o farmaceutskom proizvodu postaje jasnija kad se sagleda sa svih strana, od planiranja preko proizvodnje pa do tržiš-

nih mijena. Svojom stručnom posebnošću svaki član tima pridonosi projektu te, što je posebno vrijedno, korporativnoj kulturi Belupa.

Dr. sc. Danijela Lesjak Kolarović, voditeljica Razvoja novih proizvoda, registracija i kvalitete primarne ambalaže, Istraživanje i razvoj

"Kako projekt odmiče, obogaćuje me iskustvima i zanimljivim alatima"

Aktivno sudjelovanje u LSS transformaciji pruža nova znanja i vještine te omogućuje globalno sagledavanje Belupovih procesa. Dosadašnji su projekti uglavnom implementirali nova rješenja i sustave, a ovaj poboljšava postojeće. Kako projekt odmiče iz faze u fazu, obogaćuje me iskustvima i zanimljivim alatima koji će mi zasigurno koristiti i u budućnosti – SIPOC, value stream map, Pareto, Ishikawa, 5 why's... Članovi timova i ostali djelatnici različitih sektora blisko surađuju indirektno pridonoseći korporativnoj kulturi kompanije.

Naš kompleksni projekt uključuje nekoliko sektora. Zato je iznimno važan kvalitetan protok informacija i poznavanje slike cijelog procesa. Članovi tima transformaciji kompanije pridonose poznavanjem specifičnih dijelova procesa te svojom kreativnošću i željom da pomaknu granice, odnosno da otisnu svoj trag u našem Belupu.

Marijan Grabarić, kemijski tehničar, tehnolog Pripreme proizvodnje

"Najvažnija je optimizacija svakog procesa, jer utječe na efikasnost cijeloga Belupa"

Na projektu rade članovi iz raznih cjelina, svaki sa svojim uvidom i pogledom na pro-

cesne probleme. Zato su diskusije zanimljive i poučne. Uvažavanje iskustva i znanja svakog člana tima, težnja poboljšanju i pojednostavljenju povezanih procesa te pravodobne informacije o problemima ključni su za naš kvalitetan rad. Mislim da je najvažniji dio LSS transformacije optimizacija svakog procesa jer svi oni utječu na efikasnost cijelog Belupa.

Andriana Jadan, biološki tehničar, tehnologinja u Pripremi proizvodnje

"Suradnjom postajemo brži, bolji, efikasniji"

Na projektu je sve strukturirano: faze, članovi, zadaci i ciljevi. To je veoma pozitivno i sigurno nas vodi u transformaciji kompanije. Na mojem projektu rade ljudi iz gotovo svih cjelina što smatram posebno vrijednim zbog različitih pogleda na glavne uzroke problema. Suradnjom ljudi iz raznih sektora dolazimo do preciznije definicije procesa te postajemo brži, bolji, efikasniji. Veća učinkovitost na kraju će dovesti do višestrukih ušteda i većeg zadovoljstva svih nas pa to smatram najvažnijim elementom programa LSS transformacije Belupa.

Rosana Kotrošić, dipl. ing. kemije, glavna tehnologinja u Pripremi proizvodnje

"Potvrđuje se da svaki dio, bez obzira na veličinu, utječe na cijeli proces"

U svakom projektu proces prolazi kroz pet faza. Svaka od njih vrlo je zanimljiva i izazovna jer upozorava na važnost pojedinih dije-

lova u slici cijelog procesa. Posebno su pri tome vrijedna znanja, iskustva i ideje članova tima iz različitih radnih cjelina. Proces promatramo iz mnogih uglova, od početka do kraja. Potvrđuje

se da svaki dio, bez obzira na veličinu, utječe na cijeli proces. Njegovo pojednostavljenje i ubrzanje te uštede na nepotrebnim troškovima pridonijet će konačnom zadovoljstvu svih zaposlenika i krajnjih korisnika.

Ana Kropek, mag. pharm.
voditeljica Razvoja krutih oblika lijekova

"Najvažnijim smatram što svi zaposlenici sudjeluju u poboljšanju procesa"

Oduševilo me to što se rješavanje projektnog zadatka pristupa metodički i strukturirano. Proces smo secirali do najsitnijih detalja. O problemima promišljamo iz različitih perspektiva, izvan okvira i zone komfora. Pri tome upoznajemo mnoge tehnike primjenjive i u svakodnevnom radu. Sve one služe za pronalaženje rješenja i unapređenje procesa. U tom pristupu najvažnijim smatram što svi zaposlenici mogu participirati u poboljšanju procesa. Tako se mijenja način razmišljanja i ostvaruje odmak od ustaljenog rješavanja problema.

Tamara Mojzeš, mag. ing. mol. biotechn., tehnologinja

"Iznimno korisnim smatram usvajanje novih znanja o pojedinim inputima"

GB projekt poseban je u tome što pojedine timove vode kolege koji nisu iz odjela ili sektora kojem je projekt namijenjen. Zato drukčije gledaju na pojedine procese. Članovi tima također su iz različitih odjela čiji poslovi ovise o procesu koji se nastoji unaprijediti ili utječu na njega. Svaki član tima upozna je problematiku drugih odjela i uviđa cjelovitu sliku procesa. Tako se po-

stiže dinamična interakcija. Iznimno korisnim smatram usvajanje novih znanja o pojedinim inputima s kojima dosad nisam bila upoznata, a indirektno utječu na provođenje mojih radnih zadataka.

Dr. sc. Jelena Smetiško, dipl. ing. kemije, voditeljica Spektroskopskih i drugih analitičkih metoda, Analitički laboratoriji, Istraživanje i razvoj

"Drukčiji pristup omogućuje definiranje, kritičnu procjenu i eliminaciju nedostataka"

Pristup rješavanju pojedinog problema zahtijeva obilnu i kvalitetnu komunikaciju između odjela te izlazak iz vlastite zone sigurnosti. Tako se ostvaruje veoma interesantan timski rad s kolegama s najrazličitijih područja radi istog cilja: unaprijediti postojeće procedure. Drukčiji pristup omogućuje definiranje, kritičnu procjenu i eliminaciju nedostataka. Najvažnija je u LSS transformaciji osviještenost svakog pojedinaca da svojim postupcima i odgovornošću upravo on pridonosi rastu i razvoju Belupa.

Andreja Senjan-Maroševac, dipl. ing. med. biokemije, voditeljica Tima za strateške projekte

"Već završetak prvoga dijela dao je vidljive rezultate – smanjenje troškova i širenje kapaciteta proizvodnje"

GB projekti ne obećavaju revolucionarna rješenja, već ocjenjuju postojeće procese i nastoje ponajprije promijeniti način razmišljanja o njima. Sve počinje s ljudima i njihovim zahtjevima prema kojima se definiraju ograničenja i varijacije u procesima. Radeći na projektu uočila sam da već završetak prvog dijela daje vidljive rezultate – smanjenje troškova i širenje kapaciteta proizvodnje. Suradujući s članovima tima dobila sam uvid u neke radne procese s kojima

do sada nisam bila upoznata ili nisam znala koji je sektor odgovoran za taj proces. Svaki član projektnog tima može stalno poboljšavati svoj rad, a to također može prenijeti na svoju okolinu osvještavajući ostale zaposlenike o njihovoj ulozi u Belupovim procesima.

Anica Vusilović Horvatić, dipl. ing. kemije, voditeljica dokumentacije

"LSS transformacija iziskuje stalan rad na usavršavanju Belupovih procesa"

Zanimljiv mi je pristup identifikaciji glavnih uzroka i rješavanju problema. Važno je da svi zaposlenici razmišljaju o procesima u kojima sudjeluju, o njihovim dobrim i lošim stranama:

ima li gubitka vremena, materijala ili drugih resursa, gdje gubitak nastaje, kako ispraviti nedostatke... Identificirani problemi pretvaraju se u projekt koji ih sagledava sa širokog aspekta, uključuje velik broj cje-

lina, a svaka pridonosi pronalasku stvarnog poboljšanja i cjelovitog rješenja. Možda se početno troši više vremena i truda na identifikaciju stvarnih problema, no zato poslije postizemo veće uštede te zadovoljstvo tima i djelatnika. Naime, LSS transformacija nije samo jednokratno poboljšanje, već sustav koji iziskuje stalan rad na usavršavanju Belupovih procesa.

Mirjam Brcko Pećarić, mr. pharm., univ. mag. pharm., rukovoditeljica u Farmaceutskim poslovima

"U oblikovanju poslovnih procesa valja sagledati cjelinu, a ne samo procese iz svojeg djelokruga"

U projekt su uključeni različiti profili zaposlenika – od stručnih suradnika do direktora. Za mene je to novo iskustvo zbog drukčijeg pristupa razmišljanju i novih metoda ocjene i osmišljavanja poslovnih procesa. Metode GB projekta primjenjive su na svaki, a ne samo na poslovni problem jer se inzistira na dubinskoj analizi i stvarnim uzrocima. Dojmljiva je spoznaja kako je u oblikovanju poslovnih pro-

cesa potrebno sagledati cjelinu, a ne samo procese iz svojeg djelokruga. Tako je svakom članu tima omogućeno da se upozna s problemima drugih članova te da svojim idejama pokuša pridonijeti najboljem rješenju.

Igor Vuković, dipl. oec. rukovoditelj Komercijalnog odjela u predstavništvu Belupo – Moskva

"Poseban mi je izazov prilagodba specifičnih faktora projektu"

I sudjelovanje u radu tima Skypeom velik je izazov jer svaka faza projekta i svaki od članova otkriva mi nove spoznaje i mogućnosti. Budući da su ljudi i komunikacija najvažniji u poslovanju, tu smo da smanjimo broj problema, iskoristimo nova znanja i usavršimo radni mehanizam. Pri tom je najvažnije pojednostavljenje procesa, pronalaženje optimalnih rješenja za sve uključene službe te optimiziranje troškova, radnog vremena i načina planiranja. Kao član tima, dijelim vlastito radno iskustvo o prioritetima i okolnostima karakterističnim za rusko tržište. Poseban mi je izazov prilagodba specifičnih faktora projektu.

Tatjana Bekavac, univ. mag. pharm., koordinatorica registracijske dokumentacije

"Program transformacije strukturiran je, precizan i mjerljiv"

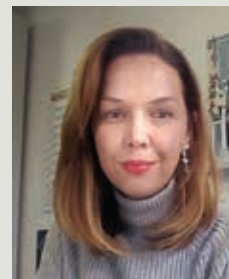
Projekt je sveobuhvatan i nije vezan uz određeni proizvod ili proces. Zanimljivo je da s timom rade i edukatori koji nam daju nepristrano mišljenje i prenose svoje iskustvo. U radu tima saznali smo izazove s kojima se susreću drugi dijelovi kompanije pa ćemo ubuduće svakako i to uzimati u obzir u svakodnevnom radu. Program transformacije je strukturiran, precizan i mjerljiv, što vodi prema pravim prijedlozima za promjenu. Vjerujem kako će nam to omogućiti da budemo još spremniji odgovoriti na izazove novog vremena.

Ana Marija Rusan, dr. med. dent., voditeljica programa bezreceptnih lijekova i proizvoda, Belupo

"Timski pristup ključan je u povezivanju ideja i stvarnosti"

Projekt prati i analizira proces s kojim se svakodnevnom susrećem, ali u kojem – sagledavši iz drugog ugla – ima prostora za poboljšanje. Biti dio projektnog tima podjednako je izazov i čast. Veliko mi je zadovoljstvo raditi s kolegama, temeljiti odluke na podacima i činjenicama, razmjenjivati iskustva s drugim sektorima i učiti o samom LSS-u koji motivira na razmišljanje i promišljanje. Timski pristup je ključan u povezivanju ideja i stvarnosti. Svaki član tima blizak je prepoznatom problemu u procesu i tako je najbolji resurs za poboljšavanje učinkovitosti procesa i rad na promjeni organizacijske kulture.

DAVORKA MATIĆ, dr. med.

Posao koji obavljam zahtjevan je, ali i vrlo dinamičan

Završila sam Medicinski fakultet u Osijeku, imam dvije krasne kćerke Luciju i Karlu i supruga Zlatka. Koliko god mi to poslovne mogućnosti omogućuju, nastojim svoje slobodno vrijeme provesti s obitelji, tako da mi se slobodne aktivnosti uglavnom svode na zajednička putovanja, šetnje prirodom, odlaskom u kino/kazalište ili izlete. Volim sport, na prvom mjestu mi je aerobik, skijanje, fitness...

U Belupu sam 22 godine, na radnom mjestu stručnog suradnika i radim na terenu Osječko-baranjske županije i Vukovarsko-srijemske županije. Belupo je kompanija koja me privikla svojom reputacijom i međuljudskim odnosima. Belupo je sto-postotni hrvatski brand poznat i šire od njihovih prostora. Naša organizacija, kvaliteta proizvoda, ali i novosagrađene tvornice garantiraju nam status najpoželjnijeg poslodavca u regiji.

POSAO STRUČNOG SURADNIKA DOŽIVLJAVAM IZNIMNO ZANIMLJIVIM, DINAMIČNIM, MOTIVIRAJUĆIM, KREATIVNIM, ALI I ZAHTJEVNIM I ODGOVORNIM. VAŽNO JE GRADITI ODNOSI S NAŠIM KLIJENTIMA, A JOŠ VAŽNIJE NAGLASITI KAKO SMO MI PRVI KOJI U IME KOMPANIJE DOLAZE K NJIMA

Proizvodi iz novih tvornica osnažit će naš rast i na domaćem i na inozemnom tržištu na što sam iznimno ponosna. Pozitivno ozračje među kolegama i stalna potreba za rastom govore mi koliko je toga još pred nama.

U početku je bilo dosta zahtjevno, no kao i svima, nova radna sredina, ljudi, ali i poslovni zadaci za koje sam odgovorna, vrlo brzo legnu i uđu u "rutinu". Prilagoditi se radu na terenu nije nimalo jednostavno, posebno kada radite s puno ljudi. No istodobno moj me posao iznimno raduje. Svakoga se dana susrećem s mnogo ljudi različitog profila od kojih mnogo toga i naučim. S obzirom na to da sam u Belupu toliko dugo, mislim da nemam mjesta, ljekarne, ordinacije ili liječnika kojeg ne poznajem. Raditi s njima meni je veliko zadovoljstvo. Moje radno iskustvo za mene je neprocjenjivo. Osoba sam koja uvijek teži boljem, spremna na nove izazove, ciljeve i pobjede.

Mjesto stručnog suradnika zahtijeva širinu, cjelovitost, ozbiljan, ali istodobno i opušten kontakt s našim liječnicima. Moj posao ima široke parametre, jer istodobno prodajemo, ali i analiziramo, savjetujemo i informiramo, pratimo i osluškujemo puls tržišta i odmah reagiramo. Taj posao zahtijeva medicinska, ali i farmaceutska znanja, odnosno znanje iz prodaje, marketinga i organizacije. Naglasak na timskom radu me oduševljava i dodatno inspirira u mom svakodnevnom radu, znajući koliko različitih pojedinaca i profila ljudi može zajedno savršeno funkcionirati.

Od samog početka dobivala sam podršku svoga tima i kolega s kojima i danas uspješno surađujem. Uvjerena sam da i

oni zajedno samom dijele isto mišljenje. I na kraju da ne zaboravim, posao stručnog suradnika doživljavam kao iznimno zanimljivim, dinamičnim, motivirajućim, kreativnim ali i zahtjevnim i odgovornim. Važno je graditi odnose s našim klijentima, a još važnije naglasiti kako smo mi prvi koji u ime kompanije dolaze u kontakt s njima.

Mi smo, kako se to popularno kaže, prva linija bojišnice, odnosno ljudi koji predstavljaju imidž naše kompanije. Zato je naša odgovornost, ne umanjujući rad svih Belupovih kolega, ipak iznimno neupitna. Svakog se dana iznova i sama u to ponovno uvjerim. Svakodnevna nam je misija i dalje stvarati i održavati sliku Belupa kao već prepoznatog i poželjnog poslovnog partnera, kojemu je cilj pomagati liječnicima, farmaceutima te na kraju našim pacijentima, ali i zdravstvu u cjelini.

S druge, pak, strane moram naglasiti kako naši kupci, odnosno poslovni partneri vrlo dobro prepoznaju stručnost, kvalitetu, iskrenost, poštenje i predanost što je za nas suradnike na terenu vrlo zahtjevan i kompleksan te odgovoran posao. No ipak ni u kom trenutku nisam osjetila da mi išta od navedenog predstavlja problem, dapače, neizmjenno uživam i volim raditi svoj posao. Za kraj posebno zahvaljujem svome timu na svakodnevnoj nesebičnoj podršci, susretljivosti i pomoći.

Moja je želja i dalje se usavršavati u znanjima iz područja marketinga. Vjerujem u sebe, naše nadređene, ali i budućnost te sve nove izazove koji nas očekuju. Svima od srca želi uspješnu, zdravu i sretnu novu 2019. godinu.

ŽELJKA BARONIĆ O STRASTVENOM HOBIJU – UKRAŠAVNJU PREDMETA SALVETAMA

Moj hobi je svijet u kojem je sve lijepo i savršeno

NIKADA NISAM MISLILA DA ĆU O SVOJIM HOBIJIMA OVAKO GOVORITI JAVNO. ZA MENE JE HOBI NEŠTO ŠTO RADIM U MIRU I SABRANOSTI, MOJ SVIJET U KOJI SE POVLAČIM KADA SAM SRETNNA, ALI I TUŽNA, SVIJET U KOJEM JE LIJEPO I NEMA BRIGA, U KOME JE SVE ŠARENO I STVARNO SVE **MOGUĆE**

Razgovarala: Andreja Pavičić, pomoćnica direktorice za odnose s javnošću

Da u našoj kompaniji ima doista puno ljudi koji se u svoje slobodno vrijeme bave posebnim hobijima, dokaz je i naša Željka Baronić iz sektora Kontrole kvalitete. Naša Željka u svoje slobodno vrijeme ukrašava predmete salvetnom tehnikom, svira orgulje, voditeljica je crkvenoga zbora, izrađuje boriče od komušine ili kućice od medenjaka i još puno toga zanimljivog. I sama sam puno toga naučila od Željke.

B Kako je sve počelo?

U mojoj obitelji naučila sam cijeniti svaki posao pa i ručni rad koji su izrađivale baka i mama. Sjećam se izrade domaćeg platna koje je baka tkala na velikom tkalačkom stolu, svaku večer uz šale i priče kojim nas je zabavljao djed. Promatrajući mamu kako veze ili plete i sama sam probala nešto naučiti, tako sam napravila svoj prvi i jedini goblen. Polaskom u školu otkrila sam svijet umjetnosti, divila se ljudskoj upornosti, ustrajnosti i shvatila da uz puno rada mogu ostvariti sve snove. Tako sam naučila svirati orgulje. Crkvena glazba je i danas moja velika ljubav i ne nije hobi, već lijek za dušu. Voditeljica sam zbora u svojoj župi i rado učim ljude glazbi, pjevanju, jer ljudski glas je najsavršeniji instrument. Volim ljude, poštujem svačije običaje, uživam upoznavati ljude, vjerujem da svaki čovjek u sebi ima nešto s čime može obogatiti svoj život, a onda i život drugih ljudi s kojima živi i radi.

B Kojim se sve hobijima bavite?

Nisam nikada mislila da ću o svojim hobijima ovako govoriti javno. Za mene je hobi nešto što radim u miru i sabranosti, moj svijet u koji se povlačim kada sam sretna, ali i tužna, svijet u kojem je lijepo i nema briga, u kome je sve šareno i stvarno sve moguće. Puno toga me zanima i puno toga sam otkrila, a otkrivam i učim i dan-danas. Znatiželjna sam, strpljiva i smirena osoba. Kad se

primim neke ideje i ona okupira moje misli, onda nastojim o tome sve naučiti i sve naučeno upotrijebiti u izradi mojih malih hobija. Tako me prijateljica svojom pričom uvela u zanimljiv rad s komušinom ili po domaće "lopušnjem". Svake godine kada krene berba kukuruza ja s vrećicama na polje u saku pljanje komušine od koje radim zanimljive boriče, cvjetiče ili anđele i jaslice. Ima dosta posla, ali ništa mi nije teško jer šetnja prirodom, poljima i livadama opušta me i nadahnjuje za kreativni rad.

B Otkrijte nam tajnu decoupage tehnike, ukrašavanja predmeta salvetama!

U svemu što vidim nekako odmah nađem što bi to mogla izraditi, inspirira me sve što me okružuje. Volim slikarstvo, kiparstvo, meni je sve umjetnost zavisi samo kako ju tko vidi tj. doživljava, očima i nutrinom tj. osjećajima. Najbolje je kada pustim mašti na volju, onda je to najzanimljiviji rad. Nakon jedne televizijske emisije prije sedamnaestak godina zainteresirala sam se za

decoupage tehniku. To je ukrašavanje predmeta salvetama. Sve se može ukasiti, najzahtjevnije je namještaj, evo ja sam ukasila stari stolac, prvo sam "ošmirglala" stolac, obojala, stavila salvetu, sve prelakirala. Salvetnom tehnikom pretvorila sam stare čaše u zanimljive vazice. Napravila sam mnogo tanjura, poslužavnika, kutija vaza, ukasila sam i crijepove, drvene daske i nema tog materijala koji nisam ukasila.

Puno je radova tijekom godina, puno toga nisam ni slikala. Važno je da sam tim predmetima i stvarima podarila novi izgled i razveselila svoje prijatelje, rodbinu, kumove i sve drage ljude kojima se moj rad svidio. Svaki predmet napravljen je s puno ljubavi i veselja. Radost koju osjetim kada vidim gotov predmet je velika.

B Svi su Vaši predmeti unikatni...

Bliži se vrijeme blagdana i darivanja. Svi koji me poznaju znaju da će od mene dobiti unikatni predmet, možda kuglicu za bor, napravila sam ih na stotine, lijepi su ukras bora

DR. DRAGICA POLANČEC FODOR, DO
Iznenadilo me
ga u Koprivnici

OSJEĆAM SE POČAŠĆENOM, IAKO SVOJ P
SE JA NASTOJIM ODNOSITI PREMA SVOM

Piše: Goran Čičin-Mašansker

Dr. Dragica Polančec-Fodor koprivnička je liječnica koja je na nedavnoj svečanoj sjednici povodom Dana grada dobila medalju Grada Koprivnice za sveukupni doprinos u promicanju zdravstva, a dvije godine zaredom proglašena je i za najbolju liječnicu u izboru portala Najdoktor. S dr. Polančec-Fodor razgovarali smo u njenoj obiteljskoj kući u kojoj se nalazi i njena liječnička ordinacija.

B Jeste li već od malena znali da ćete biti liječnica, ili je to došlo kasnije?

Zapravo je to bila želja od djetinjstva. Brat je imao astmu, i kad živite kraj nekoga tko je bolestan, onda brzo dobijete želju i volju da se upustite u te vode – rekla je dr. Dragica Polančec Fodor.

Srednju medicinsku školu završila je u Koprivnici, nakon toga je uslijedio Medicinski fakultet u Zagrebu.

Za prijemni ispit sam se spremala dosta dugo, jer se stvarala fama oko toga kako je teško uspjeti, da su potrebne ne znam kakve preporuke i što sve ne, pa sam ja to ozbiljno shvatila. Imala sam dobar razred, iz kojeg nas je šestoro upisalo medicinu, tako da je to bilo zgodno. Iz Koprivnice nas je na godini bilo devetoro. Dobra generacija.

B Kako je izgledao povratak u Koprivnicu?

Prvo sam počela raditi u školskoj medicini. Tada je u primarnoj zdravstvenoj zaštiti trebalo odraditi dvije godine, tek nakon toga moglo se konkurirati za neku specijalizaciju bolničkog tipa. Ja sam ostala na školskoj, kod doktorice Švarc. Krenuo je obiteljski život, a ja sam rodila sina s Downovim sindromom, i onda su nastali problemi. Bez obzira na to što sam zdravstveni djelatnik, počelo se pričati 'hoćeš li ti moći dežurati', 'tebe tvoje dijete treba' i slično. Silno sam željela neurologiju, ali ispostavilo se da je to prepreka tome. Ostala sam na školskoj medicini i započela specijalizaciju, a onda se dogodilo to da su školsku odlučili usmje-

i radost onima koji ih primaju, možda borić od komušine ili kućicu od medenjaka koje izrađujem zadnje tri godine. Točno znam kome ću pokloniti koju kućicu, netko voli jednostavno ukrašenu, netko jako šarenu. Sve na kućici je jestivo pa se dogodi da ih djeca čim ih dobiju malo i gricnu. Eto, i to mi je najdraže. Svoje radove izložila sam na školskom Božićnom sajmu i sve što nisam darovala, rado sam dala da se proda za školske potrebe. Želim još puno toga naučiti i izraditi svojim rukama, tako i jedan stari vez koji se radi u mome mjestu Peterancu. To je peteranski file koji je zaštićen kao kulturna baština. Još ga izrađuje par žena, a velika je šteta ako ne bude više nitko znao za taj rad. Željka živi sretnim i mirnim životom uz supruga Marija, kćer Božanu i svekrvu Biserku.

Za kraj svima želi puno zdravlja, ljubavi i mira za blagdane koji slijede i neka u novoj godini svi ostvare sve svoje snove, poslovne i privatne!

e gradsko priznanje, ali mislim da ci zaslužuje još jako puno ljudi

POSAO POKUŠAVAM ODRADITI LJUDSKI. ONAKO KAKO MISLIM DA BI SE NETKO TREBAO ODNOSITI PREMA MENI, TAKO POSLU I PREMA OSOBI S DRUGE **STRANE**

riti u čistu preventivnu granu što se meni baš nije sviđalo. Ipak sam se vidjela negdje gdje se bavim i kurativnom medicinom, i preventivom, gdje je to objedinjeno. Tada sam odlučila prijeći u obiteljsku, i nisam nikad požalila.

To je bilo 1993. godine, doktorica Jukić tada je bila ravnateljica Doma zdravlja u Koprivnici. Na školskoj je bilo lijepo raditi, ali postalo je jasno da će se rasformirati i da će to zaista biti struka koja se bavi zdravljem zdrave mlade generacije. Ja sam pak željela zadržati radno mjesto u kojem će biti i preventive i kurative, i odlučila sam se za obiteljsku. Specijalizaciju sam završila 2006. godine, a iste sam godine preselila ordinaciju u svoj prostor u obiteljskoj kući. Možda sam malo dislocirana od kolegica, ali organizacijski i što se tiče pacijenata, mislim da je to jako dobro.

B Imate velik broj pacijenata, čak i iznad normativa?

Prije par godina, u vrijeme ministra Darka Milinovića, bila je dopuštena gornja granica od dvije i pol tisuće pacijenata. Zapravo je ambulanta zatečena iz tog perioda, trenutačno imam malo više od te brojke, 2530 pacijenata, a sadašnja gornja granica je 2140. To je skoro 300 ljudi više, ali u zatečenoj situaciji ne postoji način da se ta brojka smanji niti bih ja to htjela. Ljudi nisu krumpiri,

da ti sad kažeš '300 ljudi mi je viška, izvolite si naći nekog drugog doktora'. A i lakše je jer sam u svojem prostoru, taj pritisak se ipak manje osjeti.

B Kakav vam je odnos s pacijentima? S godinama postanete kao proširena obi-

telj s pacijentima. Točno je da imam pacijente koji su mi bili pacijenti kao učenici na školskoj, a sad su to već djedovi i bake, jer je prošlo 30 godina. Ako se s nekim družiš 30 godina, stekneš dobar odnos i povjerenje. Najviše smo povezani s našim pacijentima, najviše znamo o njihovom životu, obitelji, svemu onome što ti kroz vrijeme žele reći.

B Najbolja ste liječnica u Županiji, koliko vam to znači?

Naravno da znači, uvijek je ljepše čuti nešto lijepo, nego ružno. Ali čovjek tu mora biti objektivan. Niti možeš niti trebaš uvijek ugoditi. I lijepe i ružne događaje iz života treba znati reći, treba ih priopćiti, i treba se truditi oko toga. S jedne strane, naravno da je lijepo čuti da netko misli da je dobro to što radiš, ali čovjek treba biti objektivan, to znači i da su ljudi postali dosta informatič-

SLOBODNO VRIJEME UZ SINA, ČITANJE I DOKUMENTARCE

Što radite kad ne radite?

Nemam posebnog vremena za opuštanje. Nakon što završimo ovaj razgovor, čeka me moj sin. Peter ima Downov sindrom, mi imamo već svoje rituale, malo izađemo, posjetimo djeda i baku, malo radimo u vrtu i na dvorištu. Petkom dolaze njegovi prijatelji, mobilni tim iz naše Udruge, jer Peter baš ne voli puno izlaziti, više voli da su

prijatelji kod njega. Tjedan je zapravo jako kratak. Volim čitati, trenutno uživam u Coelhu, ponavljam si neke stvari. Volim dokumentarce, i to je to. Ne ostaje baš puno s obzirom na brojnost pacijenata, a neke invalidske i vještačenja se obavljaju izvan radnog vremena, u večernjim satima, da bih stigla obaviti sve što treba.

ki pismeni, da su im neke stvari dostupne. Ima ambulanti koje su takve strukture da liječnik može biti savršen, ali je struktura njegovih pacijenata takva da sigurno neće otvoriti internet i ići glasati za nekog. Tako da uz objektivnu komponentu postoji i ona subjektivna.

B Ove godine dobili ste i Medalju Grada Koprivnice.

To je za mene prije svega bilo jedno ogromno iznenađenje, jer nikada prije o tome u životu nisam razmišljala niti se pitala na koji način netko dobiva medalje. Činilo mi se da su to ljudi koji su nečime stvarno zadužili grad, i u trenutku kad sam saznala da sam nominirana, upitala sam se zašto i kako sam se našla u tom društvu. Drago mi je, naravno. Osjećam se počašćenom zbog

toga, iako svoj posao pokušavam odraditi ljudski. Onako kako mislim da bi se netko trebao odnositi prema meni, tako se ja nastojim odnositi prema svom poslu i prema osobi s druge strane. A u životu nosim i rješavam sve ono što moram, nastojeći, ako ne mogu pomoći, da barem ne odmognem onom koji sjedi preko puta mene. Ako je to netko prepoznao da je vrijedno te medalje, hvala mu, ali mislim da takvih ljudi u Koprivnici ima na tisuće.

B Odrekli ste se novčane nagrade u korist Udruge za osobe s intelektualnim poteškoćama Laticice...

Moj sin i ja smo članovi te Udruge koja je sad u velikim projektima. Od Grada Koprivnice dobili smo prostor u bivšoj vojarni koji treba posložiti, riječ je o zgradi koja zahtijeva puno ulaganja pa će taj novac tamo jako dobro doći u ovom trenutku. Uvijek bi bilo načina kako potrošiti novac, no činilo mi se da je tako sad najkvalitetnije.

B Kako gledate na hrvatsko zdravstvo danas?

Dio sam tog zdravstva, i mislim da nismo tako loši kao što se nekad stvara percepcija. Hrvatski liječnici odrađuju svoj dio priče jako dobro, ali bi stvari organizacijski sigurno mogle biti bolje nego što jesu. Ima puno stvari u kojima treba raditi, koje treba popraviti. Nažalost, teško je gledati da nema novca za ovo ili ono, a zdravlje je osjetljiva priča. Kad kažemo rijetka bolest, onda gledamo 'je, to ima jedan od milijun ili jedan od tri milijuna', ali ta bolest je nečija sudbina, i nečiji život, i za njega to nije rijetka bolest niti je nešto što se rijetko sreće. I onda kad čujemo da nema novca za nešto, kao pacijenti smo svi zgroženi kako nema. Nažalost, ne može biti za sve ono za što danas u zdravstvu postoji potreba, i važna je ta organizacija da ono koliko imamo stvarno iskoristimo i da se organiziramo na dobar način.

Evo jednog primjera te naše organizacije. Radite obradu pacijentu, sumnjate na jednu dijagnozu, da biste je potvrdili ili dalje obradili, pošaljete ga kolegi internistu koji će nadopuniti nalaze s još nekom dijagnostikom ako vidi da nešto nije u redu. Ali ako taj isti pacijent završi na klinici u Zagrebu, u pravilu će se ponoviti još jednom svi si silni nalazi koji su već jednom obrađeni. Kao da nekad ne vjerujemo jedan laboratorij drugom, jedna kuća drugoj. Tu ima dosta stvari na kojima treba poraditi da bi bilo bolje. Recimo, centralno naručivanje. Osim toga, između nas, onaj odnos, uvažavanje i poštivanje svakog. Kad šalješ, šalješ s povjerenjem da će ti taj čovjek stvarno obaviti sve što je potrebno za pacijenta. To puno znači, taj naš odnos kojeg treba graditi.

B Zabrinjava li vas velik broj hrvatskih liječnika koji odlaze u inozemstvo?

Osobno gledano, a i liječnička komora često to ističe, mislim da nije uvijek stvar samo u novcu, nego i da su organizacijski problemi ono što mlade ljude tjera da odu. Ako jedan koncesionar za isti broj pacijenata uspije dobiti dvostruko veću plaću nego što je dobije domski, i ako mu ne date uvjete da se izjednači, da ne može dobiti specijalizaciju ili koncesiju, u neku ruku sustav natjera dio mladih ljudi da odu. Naravno da to nije u redu. U njihovo školovanje uloženo je jako puno, i treba im dati šansu da svoje mjesto pod suncem ostvare tu gdje jesu. Međutim, ne može se nekoga natjerati da pristane na sve uvjete. Ako se ništa ne mijenja, ako ti ljudi vide da sve ostaje na obećanjima, što im drugo preostaje? S jedne strane ih razumijem, ali mislim da bi sustav trebao funkcionirati malo drugačije.

Lidija Turkalj izvršna je urednica Glasila Belupa

Uređivanje sadržaja Glasila Belupa te portala na adresi www.zdravobudi.hr od sredine studenog supotpisuje i mr.sc. Lidija Turkalj, stručna suradnica u Odnosima s javnošću Belupa. Lidija Turkalj, diplomirana je ekonomistica, s područjem interesa u digitalnim medijima. Vjerujemo da će jednako uspješna biti i u tiskanim izdanjima.

Lidiji želimo profesionalni uspjeh i osobno zadovoljstvo u novim dužnostima koje ju očekuju.

press

Humanitarna akcija "Zajedno za Laticice" u Noći kazališta

U sklopu Noći kazališta u koprivničkom je Domu mladih u subotu, 17. studenog održana humanitarna izvedba predstave "Ispod površine" u izvedbi skupine Kaotis teatralis Ludens teatra, a s ciljem skupljanja sredstava za humanitarnu akciju "Zajedno za Laticice".

Dvorana ispunjena do posljednjeg mjesta, zadovoljni gledatelji, mladi glumci amateri koji su svojom pozitivnom energijom i emocijama razgalili publiku, bili su dobitna kombinacija za vrlo uspješnu Noć kazališta. Kada se tome pridoda činjenica da je što od ulaznica, što od tombole ukupno prikupljeno 9.130,00 kn za Laticice, može se reći da je Noć kazališta na najljepši način spojila umjetnost i humanost. Novac je namijenjen za rad udruge za pomoć osobama s intelektualnim teškoćama Laticice, a najveći projekt trenutno je uređenje prostora kojega su dobili u koprivničkom Kampusu.

Laticice su nakon predstave zahvalile Udruzi volontera Podravke Puls, svim građanima koji su se odazvali akciji, ali i ostalim akcijama za pomoć te sponzorima i prijateljima poput Ludens teatra, Grada Koprivnice i koprivničkog Komunalca, Superprint digitalne tiskare, Radio Drave, ePodravine i Podravskog lista.

Stresne situacije na radnom mjestu

NE MOŽETE PROMIJENITI PONAŠANJE DRUGOG, MEĐUTIM, MOŽETE PROMIJENITI NAČIN NA KOJI REAGIRATE NA SITUACIJU. TO TREBA UVIJEK DRŽATI NA UMU

Pripremio: dr. Ivo Belan

Bez obzira što radite u svom životu, uvijek će biti izazovnih situacija, i u privatnom i u profesionalnom životu... Konflikti su neizbježni. Međutim, takve situacije zahtijevaju ispravljanje praktički odmah, jer što ih se duže ignorira, stvari se pogoršavaju. Važno je da se s takvim problemima postupa dostojanstveno, s dobrohotnošću i s otvorenošću da se nešto nauči iz svega toga. Naravno, ne možete promijeniti ponašanje drugog, međutim, možete promijeniti način na koji reagirate na situaciju. To treba uvijek držati na umu.

preglasni govor ili nešto slično tome? Ako je tako, dobro je učiniti "korak natrag" i prvo baciti pogled na svoje vlastito ponašanje. Činite li neke stvari koje također smetaju vašem kolegi na poslu? Ako se ne možete nositi sa situacijom, svakako porazgovarajte s osobom. Najvažnije je biti uljudan u pristupu. Grub, neugodan, osoran pristup neće situaciju učiniti ništa boljom.

Uredski trač

To je jedna od najgorih situacija u kojoj se možete naći. Nema ničeg dobrog u ured-

Kako se nositi s teškim ljudima

To nije lak zadatak. U takvim situacijama potrebno je samopouzdanje i svijest o svojoj vlastitoj vrijednosti. Kad se čovjek nađe licem u lice s teškom osobom, ne smije dopustiti da bude "uvučen". Također, nikad ne smije biti onaj koji će presuđivati ili pokušavati ispraviti način na koji te osobe razmišljaju. Jednostavno, ljudi su ljudi i svatko od nas ima različiti način kako se postavlja kod različitih pitanja. Očito, ne razmišljamo svi na isti način – i zato nastaju tolike mnoge izazovne situacije u svim područjima života.

Priznati pogreške

Kada shvatite da niste bili u pravu, to priznajte. Nije pogrešno pogriješiti i priznati pogrešku – to je ustvari velik korak u procesu odrastanja. To je dio života, nitko nije savršen. U današnjem društvu, priznanje pogreške, nažalost, kvalificira se kao slabost, a to nije slabost. Ustvari, to je jedna od najhrabrijih stvari koje možete učiniti. To pokazuje vaš karakter koji će drugi uočiti.

Povucite i ispitajte sebe i svoju okolinu

U takvoj situaciji uvijek je važno malo se povući i ispitati čitavu situaciju. Otkuda je krenula? Je li u pitanju teška osobnost kolege, previše uredskog trača ili previše posla i nedovoljnog priznanja nadređenih? To je samo nekoliko primjera što može bit. Međutim, važno je odvojiti malo vremena i o svemu dobro i jasno razmisliti, kako bi se sve riješilo na vrijeme.

Nemojte izbjegavati nastalu situaciju

Dobro je držati na umu da izbjegavati situaciju učinit će stvari s vremenom još gorim. Konflikt se ne može izbjeći, neizbježan je na radnom mjestu, kao i u osobnom, privatnom životu. Sve je u tome kako se odnosite prema toj situaciji. To je posebno istina ako osoba ima neku rukovodeću ulogu u tvrtki. Ona se mora voditi uz pomoć vlastitog primjera i zaposlenici će vidjeti način kako nadređeni postupa s izazovnim situacijama. Dok je konflikt normalni sastavni dio bilo kojeg društvenog ili kompanijskog okruženja, sudbina izazova, konflikta leži u tome kako će osoba reagirati na njega.

Bez obzira koliko ste ljubazni i koliko se prilagođavate svojim kolegama na poslu, uvijek će biti netko s kim nećete "kliknuti". Osobnosti svakog od nas jednostavno ne odgovaraju dobro jedan drugom čitavo vrijeme, ali nema razloga dopustiti da to izazove probleme. Dobro je znati da se nećete složiti sa svakim s kojim se suočite u životu. Pitanja međuljudskih odnosa mogu uzrokovati nepotrebne drame, koje mogu jako puno ometati bilo koju produktivnost ili kreativnost koju osoba možda posjeduje. Ako se situacija ne razriješi brzo, uzrokovat će veliku količinu stresa, koji će se nastaviti povećavati. Mora se odvojiti dovoljno vremena da se razmisli o nastaloj situaciji. Kakav je problem nastao? Je li to jednostavno smetnja, dosađivanje druge osobe, kao, primjerice,

skom traču ili u ljudima koji ga stvaraju. Uredskog trača će uvijek biti, nikad neće nestati, međutim to ne znači da morate participirati u njemu. Negativni tračevi mogu stvoriti toliko nepotrebnih problema, koji mogu utjecati na produktivnost, moral, angažiranje zaposlenika ili čak eventualnog napuštanja tvrtke.

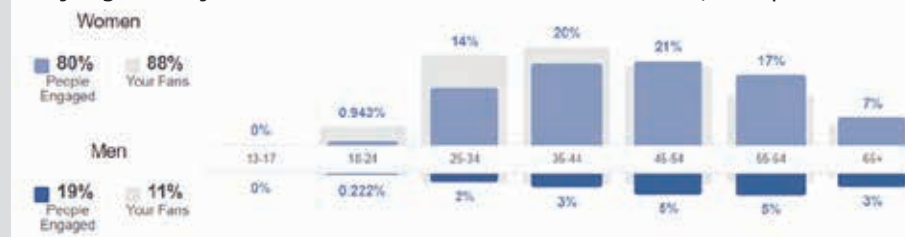
Ni jedno radno mjesto nije sigurno od trača i, iskreno govoreći, nema načina da ga se izbjegne. Može biti ekstremno toksičan i onda ozbiljno ometa posao i međuljudske odnose. Radno mjesto postaje negativno. Najbolji savjet je ne biti dio bilo koje vrste trača. Najbolje je zadržati povjerenje svojih kolega na poslu tako da se ne uključite. Vi ne želite izgubiti svoju vjerodostojnost, integritet ili reputaciju.

Trač je jedina stvar koja putuje brže od maila!!

Više od 25 tisuća fanova na Facebook stranici portala Zdravo budi

NAJUSPJEŠNIJE OBJAVE VEZANE SU UZ OBILJEŽAVANJE DANA RUŽIČASTE VRPCE, A KORISNICI SU PODUZELI 1585 AKCIJA OKO OBJAVE (KLIKVI, LIKEOVI, KOMENTARI, SHAREOVI). OBJAVU JE VIDJELO 20.657 KORISNIKA, OD TOGA JE 13.953 ORGANSKI **DOSEG**

Najangažiraniji fanovi Facebook stranice Zdravo budi, listopad 2018.

Sve veći broj fanova na stranicama Facebooka portala Zdravo budi produkt je kvalitetnog i zanimljivog sadržaja o aktualnim zdravstvenim temama u skladu s ciljanom skupinom i sezonalnošću uz redovito promoviranje objave. Do kraja listopada na Facebook stranicama Zdravo budi portala evidentirano je 25.211 fanova. Od početka do kraja listopada ove godine zabilježeno je

povećanje za 1.233 korisnika, a u istom razdoblju prošle godine broj fanova bio je povećan za upola manje u odnosu na ovu godinu. Prema provedenom istraživanju u listopadu ove godine, podjednako je fanova bilo iz skupine od 35 do 44 godine (27 %) te iz skupine od 25 do 34 godine (24 %). Primijećeno je znatno više pripadnica ženskog (88 %), nego muškog (11 %) spola.

Iako je na stranicama angažirano više pripadnica ženskog spola, najveći je doseg bio prema skupinama između 35 i 44 godine (27 %) te između 25 i 34 (23 %). U listopadu su najangažiranije bile dobne skupine između 45 i 54 godine (26 %) te od 35 do 44 godine (23 %). Angažman žena (80 %) puno je veći u odnosu na angažman muškaraca (19 %, porast od 9 % u odnosu na rujan). Slični su rezultati o doseg i angažiranosti dobnih skupina dobiveni u istraživanju za isto razdoblje prošle godine.

Najuspješnije objave vezane su uz obilježavanje Dana ružičaste vrpce, a korisnici su poduzeli 1585 akcija oko objave (klikovi, likeovi, komentari, shareovi). Objavu je vidjelo 20.657 korisnika, od toga je 13.953 organski doseg.

Korisnici su poduzeli 825 akcija oko objave sindrom iritabilnog kolona (objavu je vidio 12.545 korisnik, od toga je 2.474 organski doseg).

257 akcija poduzeto je u vezi s objavom kalendara ovulacije (objavu je vidjelo 10.508 korisnika, od toga 1.562 organskim putem.

press

Podravkini branitelji u vukovarskoj Koloni sjećanja

Među više od 65.000 ljudi iz cijele Hrvatske i inozemstva koji su se okupili u vukovarskoj Koloni sjećanja bili su, kao i svake godine, predstavnici Udruge branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata Podravke te članovi njihovih obitelji.

Mirno i dostojanstveno obilježena je 27. obljetnica bitke za Vukovar i okupacije tog grada te 20. obljetnica Kolone sjećanja. Središnji događaj je bila tradicionalna Kolona sjećanja kojom se odaje počast svim žrtvama Vukovara. Prije kolone, Podravkaši su zapalili svijeće kod Spomen-križa u dvorištu vukovarske bolnice kojega je podigla Podravkina Udruga 2002. godine. Kolona sjećanja predvođena vukovarskim braniteljima krenula je iz vukovarske bolnice Županijskom ulicom, prošla kroz središte grada preko mosta Jean-Michel Nicoliera te nastavila Radićevom ulicom i Ulicom bana Josipa Jelačića sve do Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskog rata, gdje su državna i druga izaslanstva položiti vijence i zapaliti svijeće. Svijeću su zapalili i Podravkini branitelji. Podravkini branitelji tradicionalno sudjeluju u Koloni sjećanja kako bi odali počast žrtvama Vukovara, grada heroja koji je prije

27 godina pretrpio najstrašnije razaranja u Europi nakon Drugog svjetskog rata. Ovo je dan ujedinjenja, dan ponosa i dan tuge, ali i dan pijeteta prema žrtvi hrvatskih branitelja koji su podnijeli u obrani Vukovara. Ovoliki broj ljudi dokazuje kako je Vukovar i dalje simbol narodnog jedništva i taj naš hod u koloni spaja sve hrvatske krajeve i ljude diljem domovine i svijeta, branitelja i novi naraštaj kojemu prenosimo vrijednost spomena. – rekao je predsjednik UBIUDR Podravke Slobodan Lončar.

Nakon Memorijalnog groblja Podravkini

branitelji su zapalili svijeće na spomen obilježju heroju Vukovara generalu Blagi Zadri na Trpinjskoj cesti.

Inače, u bitki za Vukovar i obrani grada od velikosrpske agresije, koja je počela 25. kolovoza 1991., a završila slomom obrane grada 18. studenoga 1991. godine, po podacima vukovarske bolnice, ubijene su 1.624, a ranjeno 1.219 osoba, dok je nakon okupacije u srbijanske logore odvedeno oko 7.000 vukovarskih branitelja i civila, a iz potpuno razrušenog grada prognano je oko 22.000 Hrvata i ostalih.

šumeće tablete

NAXIL

I dišni put je opet čist!

Razrjeđuje sluz
Olakšava iskašljavanje
Jedna šumeća tableta na dan*

*Odnosi se na Naxil forte

 BELUPO

Sadrži acetilcistein. Šumeću tabletu otopiti u čaši vode. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

NOKAUTIRAJTE BOL VEĆ U PRVOJ RUNDI!

NEOFEN forte

Jači od bolova!

Neofen forte sadrži ibuprofen. Za oralnu primjenu. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

 www.neofen.hr
BELUPO